

війна і самотність

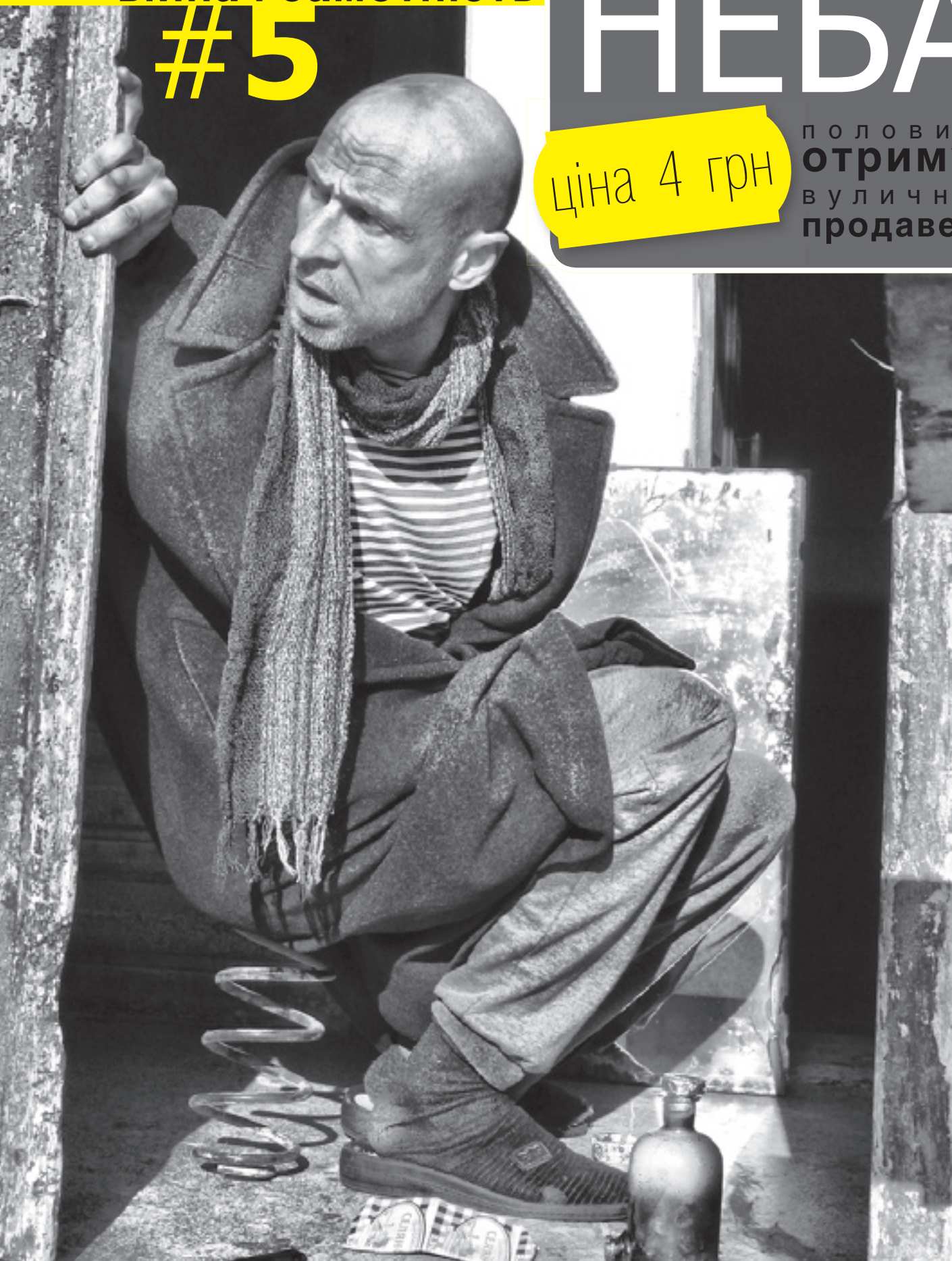
#5

НЕБА

ціна 4 грн

половину
отримує
вуличний
продавець

купуючи цей журнал, Ви допомагаєте бездомним

ПРОСТО НЕБА – це незалежний вуличний журнал, який продають на вулицях Львова бездомні і тимчасово безробітні люди. Вуличні продавці купують журнал по 2 гривні за примірник і продають покупцям за визначеною ціною. Усі зароблені гроші йдуть продавцям у кишеню.

НАША МЕТА

Метою розповсюдження журналу є залучення до соціальної інтеграції людей, що стоять на узбіччі та перебувають у скрутних обставинах. Девізом **ПРОСТО НЕБА** є «Працювати, Не Жебракувати». Ми схиляємося до думки, якщо людина взялася продавати журнал, вона прагне насамперед перебудувати своє життя. Плюс це унікальна можливість гідно заробити.

ЯК ВЛАШТУВАТИСЯ НА РОБОТУ

Якщо ви бездомна чи тимчасово безробітна людина, ви можете придбати примірники **ПРОСТО НЕБА** у відповідних пунктах розповсюдження і продавати на вулицях міста. Кожен примірник коштує 2 гривні. Нові продавці отримують свої перші 10 примірників безкоштовно.

ПУНКТИ РОЗПОВСЮДЖЕННЯ

ЛМГО «Спільнота взаємодопомоги «Оселя»:
Львів-Винники, вул. Франка І., 69
Центр обліку та нічного перебування бездомних громадян:
вул. Кирилівська, 3-а

РЕКЛАМА В ПРОСТО НЕБА

Ми запрошуємо рекламодавців. Розміщення соціальної реклами та реклами, що пропагує здоровий спосіб життя, сприятиме ефективному вирішенню проблеми бідності та бездомності у м. Львові.

СПІВПРАЦЯ З ПРОСТО НЕБА

Ми завжди відкриті до співпраці як із соціально незахищеними верствами населення, так і з письменниками, художниками, фотографами та багатьма іншими, хто став на шлях проти бідності та соціальної несправедливості. Усі матеріали в журналі – добра воля дописувачів і волонтерів видання. Винагороди за подані до друку матеріали немає. Редакція лишає за собою право надіслані матеріали не рецензувати, не повертати і не погоджуватися з думкою автора.

НАШІ ПАРТНЕРИ

ПРОСТО НЕБА є членом Міжнародної мережі вуличних видань.

Проект реалізує ЛМГО «Спільнота взаємодопомоги «Оселя» за підтримки Фонду сприяння демократії при Посольстві США в Україні.

НАШІ КОНТАКТИ

ЛМГО «Спільнота взаємодопомоги «Оселя»
79495 Львів-Винники, вул. Франка І., 69
Сторінка в Інтернеті: <http://emaus-oselya.org/>
E-mail: prosto_neba@yahoo.com
Тел./факс: 8 032 296 33 03

ЗМІСТ

ОДИН ДЕНЬ З ЖИТТЯ ВУЛИЧНОГО ПРОДАВЦЯ	3
ПРОГНОЗ ПОГОДИ від Максима Ольги	5
ПРОСТО НЕБА НА КАНАПІ: «Покататися на БТРі, постріляти з автомата...»	6
Наталія Саноцька. Філософія самотності	8
Історії з війни. Розмова зі Зоріахом Міллером про конфліктну фотожурналістику	12
Максим Ольга. Шлях на Північ	14
БЕЗДОМНА ПОЕЗІЯ: Віталій Гордіюк	16
БЕЗДОМНЕ МИСТЕЦТВО: Богдан Онишко	17
Лен Арт. Жахливе перезавантаження	18
іздрік. Агротехнологія	23
стронговський. toilet	24
Тата Маннахата. Тисячі миттєвостей самотності	25
Юліана Паранько. Будинок із триповерховими дверима	26
ЗАХІДНИЙ ФРОНТ МОЛОДІЇ ПОЕЗІЇ	28
РЕЦЕНЗІЇ КІНО	29
Григорій Семенчук. Два береги української літератури: Війна і самотність	32
РЕЦЕНЗІЇ КНИГИ	33
ЖЖ-ОГЛЯД	34
ПРОСТО НЕБА НАВКОЛО СВІТУ	36
ТЕСТ «Шкала самотності»	39
БЕЗ ОЗНАК МИСТЕЦЬКОГО ЖИТТЯ: іздрік	40

ПРАВИЛА ПРОДАВЦІВ

1. Продавець має бути ввічливим, проявляти повагу до покупців та інших продавців.
2. Продавець продає журнал за ціною, вказаною на обкладинці.
3. Продавець не має нав'язувати покупцеві журнал, а поважати його вибір купити чи ні.
4. Продавець обов'язково мусить мати при собі посвідчення продавця.

Увага: Якщо продавець знаходиться у стані алкогольного чи наркотичного сп'яніння, не купуйте у нього журнал.

Свідоцтво про державну реєстрацію
ЛВ № 860/113 від 16.04.2008р.
Тираж – 2 000 примірників

Випусковий редактор – **Максим «Ольга» Лішенко**
Дизайн і верстка – **Оксана Васьків**
Фото на обкладинці та 19-23 сторінках – **Ростислав Шпук**

Над номером працювали –

Один день з життя вуличного продавця

Вадим, 31 рік

Не має дому *6 років*

1 травня 2009 року, п'ятниця

6:00 розбудили в нічліжці. Встав, помився, поприбирав.

8:00 поїхав у центр. Зайшов у «Ластівку». Випив каву, з'їв канапку. Заплатив 2 грн 50 коп.

9:00 почав продавати журнали. Пішов на пл. Митну, спустився у підземний перехід, перейшов на пл. Ринок, походив коло Ратуші поміж лавками. Пішов на вул. Валову, продавав біля Гранд Готелю. Пройшовся по просп. Шевченка, повернув на вул. кн. Романа, вийшов на Галицький ринок. Продав 15 журналів.

12:00 у кіоску на просп. Свободи купив поїсти. За каву та гамбургер віддав 8 грн. Відпочив.

13:00 продовжив працювати. Пішов стометрівкою до Оперного театру, повернувся назад на вул. Коперніка. Продав 20 журналів.

15:00 пішов по вул. С. Бандери, дійшов до пл. Кропивницького, а потім – на залізничний вокзал. Продав 15 журналів.

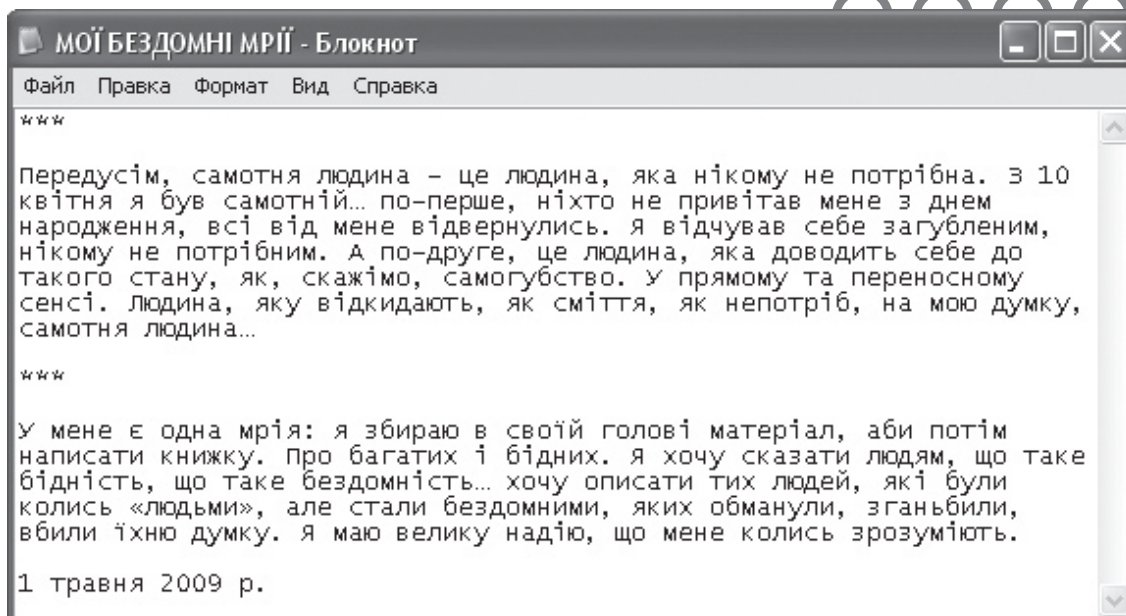
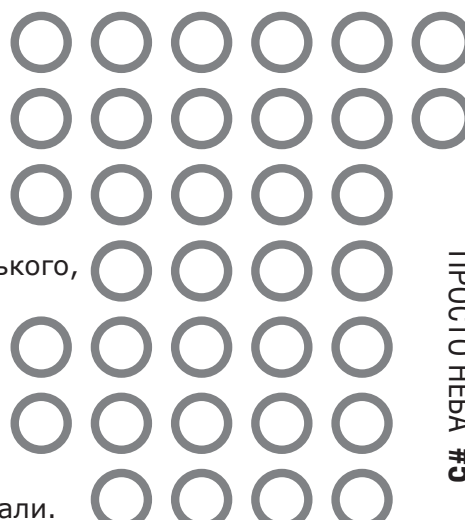
16:00 на Привокзальній в «Олесі» випив чаю. З'їв два пиріжки. Витратив 4 грн.

17:00 пішов пішки до пл. Митної, дорогою продаючи журнали.

18:00 сів у маршрутку, поїхав в «Оселю». В маршрутці заплатив гривню.

19:00 приїхав в «Оселю», купив 40 журналів. Зайшов у «Винничанку», купив банку йогурту і 4 пиріжки. Заплатив 15 грн 50 коп. Сів у маршрутку до Львова.

20:00 приїхав у нічліжку, помився, поїв. Поговорили з товаришами по кімнаті. Ліг спати.

Яна Дубинянська, письменниця:

Як на мене, безпритульність - з тих проблем (втім, таких у суспільстві більшість), які аж ніяк не виходить вирішувати гуртом, за спільним рецептом чи програмою. Безпритульна людина - це завжди окрема, індивідуальна трагічна історія, і перш за все треба, щоб цю історію було кому вислухати. А тоді вже прийняти рішення, чи ця конкретна людина потребує матеріальної допомоги, чи юридичної, чи медичної, чи суто психологічної тощо. Отже, необхідні спеціалісти, які б могли працювати з кожним індивідуально, професійно і, головне, щиро й небаїдухо. Фінансування їхньої праці, створення мережі - то вже похідні питання. Перш за все треба десь узяти таких людей.

Я відвідую

церкву «Божий мир», ходжу до них на служіння, їжджу на конференції. Мене готують до того, щоб я служив, але я ще не вирішив чи хочу бути місіонером. Мені подобається як в цій церкві до людей ставляться - допомагають бідним, бездомним, годують їх два рази на тиждень.

Я об'їздив всю Європу, жив в Німеччині, Чехії. Там бездомним допомагає Армія спасіння - дають де ночувати, допомагають жити. В кожній телефонній книжці є їхні контакти. Я колись тим цікавився, заходив до них, то вони навіть не питалися хто я такий, а відразу пропонували щось поїсти. Людям там дають гроші, щоб вони платили собі за квартири. А ті, хто живе на вулиці - то це такий спосіб життя. Я їх питався про це.

У нас же в основному, бездомні - це ті, кому забрали хату родичі або які по п'янці підписали документи чи повернулися з тюрми.

Я сам живу в польському будинку, який навіть не відноситься до житлового фонду. Це - мансарда, в якій колись була художня майстерня. Сусідка хоче її приватизувати і виживає мене звідти. Недавно перекрыла мені воду.

Сергій, 42 роки

Зеновій Бермес, депутат Львівської обласної ради:

Насамперед

потрібно, що в країні розвивалася економіка. Будуть податки, будуть кошти на цю проблему і на багато інших. Коли люди не мають праці, розвивається бідність, і, як наслідок, безпритульність, якщо в пошуках роботи батьки десь від'їжджають. Діти залишаються без належного нагляду. Бездомність -- це таке зло, яким важко управляти. Фактично ми зараз перетворюємося на державу, яка не буде управляти соціальними питаннями. Має місце популізм. Треба збурювати середовища, які б усували причини таких явищ. Бо те, що маємо на сьогодні з бездомністю - це наслідок. Необхідний комплекс заходів для подолання цієї проблеми, але найголовніше підняти рівень життя наших людей, який непоправимо погіршується.

Їздила

в село на Черкащині, де я колись жила - відвідувала свою подругу. В неї було день народження - 41 рік. Ми слухали музику, танцювали, шампанське пили. Я там цілий тиждень була - допомагала їй на городі працювати, бур'яни сапала, картоплю садила. Було веселіше жити в неї. Вона пропонувала залишатися скільки завгодно, але я не захотіла - в неї свої діти, самі там бідують.

Зараз шукаю квартиру, питаю всіх, щоб не дуже дорого. Поки що ніде не живу - сплю на вокзалі. В нічліжці не ночую, бо там вимагають медогляд. А я до лікарів не ходжу - вони брехуни і нахаби. В мене на нозі чиряк, а вони кажуть, що варикоз. А я знаю, що ні, бо сама колись працювала операційною сестрою. Сьогодні лікарям треба гроші давати, щоб вони правду казали.

Оксана, 43 роки

Ірма Вітовська, актриса:

Основна

причина безпритульності -- це моральна і духовна деградація суспільства. Неактивна церква, особливо в східних регіонах країни, не проводиться культурно-освітня діяльність у цьому напрямку. Необхідна пропаганда інших цінностей, ніж ті, які нав'язуються сьогодні з екранів телебачення і не тільки, не забороняти щось, а запропонувати альтернативу. Вкладати гроші в культуру, спорт. Мала б бути переорієнтація на інших людей інтелігенцію, яка має високий духовний рівень, яка, на жаль, не є зараз при владі. Часто бездомними є діти з неблагополучних родин чи діти, яких просто затягує вулиця. Потрібні соціально-психологічні служби, притулки, центри для бездомних дітей, де їм було б затишно, де б не було ґратів на вікнах, де мали б працювати відповідні фахівці-психологи. Практика таких невеличких центрів показує, що діти з них не втікають. Паралельно мала б проводитися робота з їхніми батьками.

Я кожного дня працюю в Осередку підтримки бездомних. Годую людей - роблю їм чай, каву, запарюю мівіну. Кому потрібно - роблю перев'язки. Всіх запрошую, пропоную, пригощаю. Працювати тут не важко. Відвідувачі - люди, як люди. Є знайомих багато, часом земляки з Івано-Франківська трапляються.

Після обіду працюю на гуртовні, вантажу цемент. Вже 4 роки живу в Оселі.

Миرون, 25 років

Їсти зі смітника і протестувати

В Європі проблема їжі – давно не проблема, навіть для безпритульних. Забезпечувати потребуючих їжею – це так само нормально як і кожного дня прибирати вулиці міста. В сусідній Польщі функціонують так звані «банки живності», які збирають їжу по супермаркетах та магазинах за кілька днів до закінчення терміну придатності та роздають бідним людям. 75% всіх продуктів ці банки отримують з країн ЄС.

А в той же час в Європі стає популярним рух фріганів (від англ. free – вільний, та vegan – веган, радикальний вегетаріанець), які добровільно харчуються продуктами, викинутими на смітник. Вони це роблять не з бідності та не з економії, а в знак протесту проти споживацького суспільства. Мабуть не всім відомо, що третину готових і непроданих продуктів викидають на смітник – це вигідніше, ніж, наприклад, найняти людину, яка б подбала про те, щоб встигнути їх використати. Фрігани не риються по звичайних смітниках – вони шукають їжу в контейнерах поблизу супермаркетів та ресторанів. Часто там підбирають для себе і одяг, меблі, побутову техніку.

На сайті www.freevegan.info, можна знайти адреси смітників з найкращою їжею. Інформація пригодиться тим, хто збирається в Європу, не має грошей на ресторани і готовий в знак протесту з'їсти сандвіч, викинутий несподіваним фастфудом.

Зустріч колективу спільнот «Емаус»

17 – 18 квітня у ЛМГО «Спільнота взаємодопомоги «Оселя» відбулася зустріч колективу міжнародного руху «Емаус», який вже більше півстоліття працює з соціально виключеними особами. Спільнота «Оселя» перебуває зараз на випробувальному терміні і вже менше, ніж через рік стане повноправним членом руху.

Оселя є позитивним прикладом адаптації досвіду Емаус в Україні. Час показав, що ця ідея життєздатна і відповідає потребам нашого суспільства. У поширенні цього досвіду в Україні зацікавлена як сама «Оселя», так і члени Емаусу з-за кордону і для вивчення можливостей та перспектив на Україні мали зустріч з місцевою владою, відвідали міську нічліжку та гериатричний пансіонат. Поза тим обговорювали внутрішні питання руху. Це вперше зустріч Емаусу такого рівня проходила як в «Оселі» так і в Україні.

Церемонія нагородження міжнародних вуличних видань

На щорічному зібранні всесвітнього руху незалежних засобів масової інформації було проведено 2-гу церемонію нагородження вуличних видань. Вона відбулася 14 травня 2009 року у приміщенні Logen Theatre – культурному центрі Бергену в Норвегії. Зі 174 матеріалів було відібрано п'ять у семи номінаціях. Матеріали на конкурс надіслали 50 різних вуличних видань із 24 країн світу, які так чи інакше охопили широкий спектр поглядів на соціальну й економічну справедливість.

Зокрема, у номінації «Найкраще оповідання» здобуло перемогу вуличне видання Streetvibes, США, з матеріалом Грегорі Фленнері «Ми – їхні раби», в якому автор змалював сучасні практики використання робочої сили пуерториканців у Цинциннаті. У номінації «Найкраща тема номеру» переміг журнал The Big Issue Zambia з назвою статті «The Education Issue», в якій автор спробував переконати владу надати занедбаним дітям можливість вчитися. У номінації «Найкраще інтерв'ю» здобуло перемогу видання The Jeerpeu з Філіппін, котре взяло інтерв'ю з філіппінським активістом у галузі бездомності Тоні Мелото.

«Найкращим фотографом» став Ахмад Кавоузін з канадського видання Megaphone. У роботі «Функціональність» автор продемонстрував своє бачення відстаней, які повинні пройти за день бездомні, аби знайти собі нічліг. Номінацію «Найкращий дизайн» завоювала газета Ocas, Бразилія, що, поєднавши в собі культурні та соціальні аспекти буття, зуміла вплинути на думку засобами візуального контенту. У номінації «Найкраща історія вуличного продавця» переміг журнал The Big Issue, Об'єднане Королівство, надрукувавши історію Енді К. під назвою «Прибутки з капіталу», у якій автор від першої особи, замість фокусування на власних невдачах і поясненні своєї боротьби за виживання, пише про те, що можна просто насолоджуватися звучанням дзвонів Лондонського годинника рано-вранці, коли мучить самотність та безсоння.

Додаткову нагороду INSP у сфері захисту потреб і прав бездомних людей отримало видання The Tuee.ca, Канада, за матеріал Сеана Кондона «Падаючи крізь крик». На прикладі ванкуверського бездомного, який страждав на шизофренію і був залежним від кокаїну, автор продемонстрував які трагічні наслідки для незахищених верств населення можуть мати помилки в канадському соціальному захисті. Цьогорічна церемонія також нагородила німецький журнал BISS за величезний внесок у розвиток міжнародного руху вуличних видань.

Трисичуха?...

Після відвідин урологічного кабінету хочеш не хочеш почнеш відчувати неприязнь до дівчат. Неприязнь, що ґрунтується на небажанні статевого зближення. Особливо, коли через власну необачність, наївність і довірливість до осіб жіночої статі ти починаєш соромитися за свої сексуальні досягнення.

Здаючи аналізи в лабораторію я спостерігав за збіговиськом прищавих студенток, що проходили щорічний медогляд. Група чистесеньких дівчат у черзі до гінеколога. Усім їм поставлять штамп «здорова» або «скарг немає», не беручи мазки з вагіни чи ректуму. Лікарі, як правило, не нахилиють дівчат рачки, аби не псувати психіку молодій людині. Це додатковий клопіт, мабуть.

Проте мої спостереження це всього лише примари, нав'язні алюзією на дійсність. У житті все складніше. У житті кажуть стягнути труси, а в канал засовують стерильну паличку і крутять нею врізнобіч. Аби таким чином узяти мазок з уретри. Потім цю біду наносять на наочне скло, накривають покривним склом і розглядають під мікроскопом.

У своїй пам'яті ти перелічуєш усі хвороби, які: а) знаєш; і б) якими міг би заразитися. Сифіліс? Гонорея? Хламідіоз? Трихомоноз? Із останньою ти познайомився у піонерському таборі. Тоді старша медсестра районної поліклініки показувала тобі під мікроскопом живих трихомонад, розповідаючи байки про «таких же ж необачних хлопчаків». Тоді ти захоплювався серіалом «Молоді та нерозважливі».

Але сьогодні тобі кажуть спустити труси, нахилитися літерою «Г», а в анальній отвір засовують палець і масажують доти, доки з каналу не крапне простатичний сік. Однієї краплі, каже лікар, буде достатньо... коли відчуєш неприємні відчуття в голівці, скажи... ТИ хотів би таким займатися? Зате які гроші можна на тому заробити!

У житті кажуть утриматися від вагінального проникнення протягом трьох днів. Я б радив взагалі забити на дівчат. Бо з власного досвіду знаю, що передусім потрібно утриматися від самого життя. Дівчата для того і лягають під тебе, аби не відчувати себе самотніми. Їхні бісики – це твої майбутні трихомонади. Подумай про це.

Міжнародний фестиваль бездомного кіно

15 травня цього року у Бергені, Норвегія, відбувся 4-й міжнародний фестиваль бездомного кіно «Такое кино» («Sånn kino»), на якому було представлено 18 коротких фільмів з 8 країн, у тому числі й з України. Метою кінофестивалю було об'єднати людей з усіх усюд довкола проблеми бездомності шляхом візуального мистецтва, а також поширити ідею солідарності та взаємодопомоги між людьми, демонструючи на відео досвід допомоги як журналістів, які несуть цю ідею у світ, так і самих бездомних, що зробили свої перші кроки в кіно.

«Такое кино» – це російсько-норвезький проект, ідея якого зародилася у Глазго влітку минулого року, а перший показ фільмів відбувся у Санкт-Петербурзі 17 жовтня 2008 року у міжнародний день боротьби з бідністю. 11 травня 2009 року фестиваль продовжився у Осло. Перша частина була представлена під наметом у центрі міста, друга – у забутому світом сквоті. Волонтери та небайдужі люди планують власними зусиллями провести наступний фестиваль бездомного кіно у Львові.

Покататися на БТРі, постріляти з автомата...

Російсько-Чеченський конфлікт – дуже болюча тема. І навіть наболіла. Тобто, для одних вона – болюча, для інших – наболіла. Гадаю, не треба пояснювати, кому яка. Але тим не менше, цей конфлікт існує, і тягнеться він ще з давніх часів: Кавказька війна, радянська влада, депортація, проголошення незалежності, Перша і Друга Чеченські війни. На превеликий жаль, ще й досі назначають керівників контртерористичних операцій на Північному Кавказі, й так само утворюються нові угруповання чеченських бойовиків. І що найжахливіше – туди йдуть воювати. Хтось – за контрактом, хтось – за релігійними переконаннями. З одним із таких контрактників мені вдалося поговорити. І перше, що я запитав, було:

Чому саме Чечня, Сергію?

Здебільшого через батька. Ближче до батька, розумієш. Я хотів поближче до нього, подивитися, як він там живе, чим займається. А ще – щоб заробити хоч трохи грошей.

Але крім бажання заробити грошей, чи виникали в тебе якісь інші передумови для служби в збройних силах, скажімо, ситуація, коли батьки кажуть своїм синам іти служити, чи сини самі це вирішують, або просто підсвідоме бажання захищати батьківщину? Чим ти керувався, коли йшов служити в армію?

По-перше, це був вимушений крок. Я навчаюся в академії мистецтв, і протягом навчання час від часу, восени та навесні, до мене приходила повістка з військкомату. Зараз мені вже легше буде, бо не потрібно тепер ходити до військкомату, звітуватися, щось там пояснювати, ну, а по-друге, через те, що за два роки мій батько звільняється, і я хотів, аби ми разом послужили – подивитися, як воно і що.

Тоді трошки розкажи про свого батька. Чому він саме там служить, а не поблизу, десь в Україні? І знову ж: чому саме Чечня?

Взагалі йому порадили знайомі служити в Чечні. Поясню, чому. По-перше, в Україні на армію виділяють невеликі кошти, в Росії ж армія більш забезпечена. Тому в Росії, розумієш, військові живуть набагато краще, ніж в Україні. По простому кажучи, він пішов за гроші, щоби заробити, щоби мені було на навчання, розумієш...

Тобто тут суто меркантильний інтерес? Твоєму батьку порадили іти знайомі, тобі порадив іти в армію батько, а своєму синові ти також порадиш іти в армію через гроші, чи як виходить?

Своєму синові я напевно не пораджу іти в армію, бо моя професія з військовою справою нічого спільного не має; а батько мій в армії з 18-ти років. Спочатку був прапорщиком, і в процесі служби йому почали

піднімати звання; поїхав у Чечню він лейтенантом, а зараз вже майор.

Гаразд, розкажи будь ласка, як ти взагалі потрапив туди і які враження у тебе склалися від того, що ти там побачив? Які були перші твої враження?

Щодо того, як я туди потрапив, я, якщо можна, стримаюся, не буду розказувати. А враження... ну, як сказати, нічого особливого, звичайна частина, тільки контроль більший... не знаю, просто ти живеш постійно в напрузі, думаєш, що там в будь-який момент можуть прийти якісь погані дядьки... ну, і не можна виходити за частину... сам розумієш, там можуть бути снайпери і хто завгодно. А на самій частині жодної загрози нібито немає; єдина загроза може бути на шляху: обстріляють колону, і по тобі...

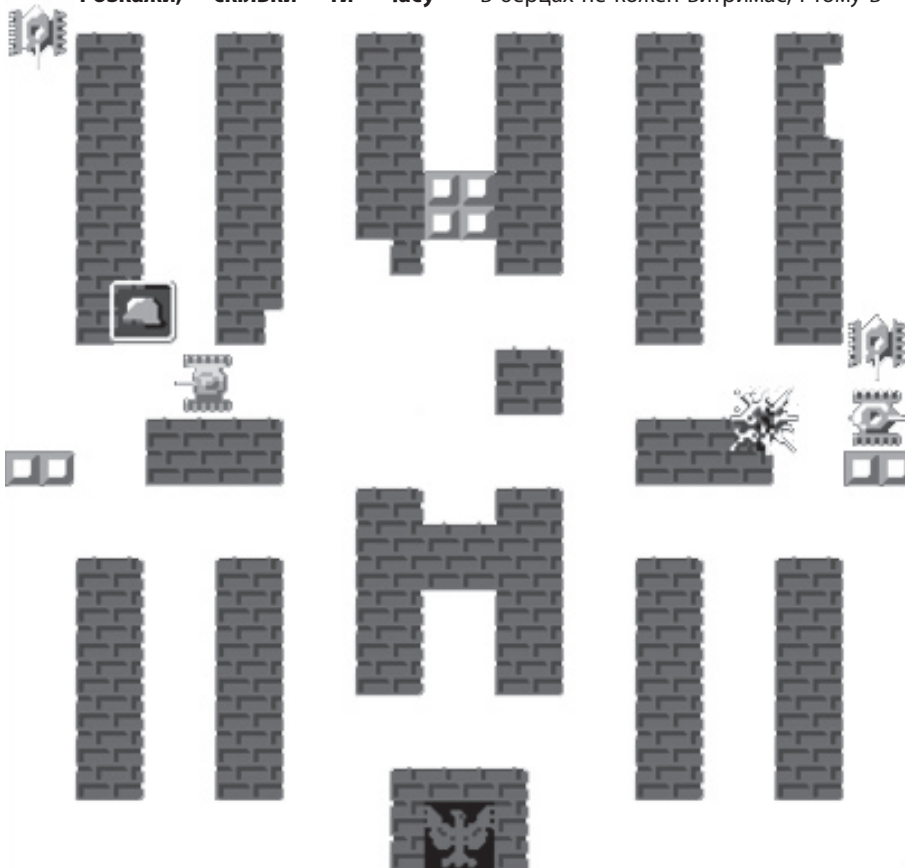
Розкажи, скільки ти часу

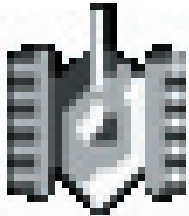
прослужив і чи траплялися якісь ексцеси в процесі твоєї служби?

Я там був один місяць – серпень. Ну, поки я служив, нічого такого не було, нічого особливого. Все йшло своєю чергою. Щодень одне й те саме: підйом – відбій. Годували нормально. Займалися. Але, якщо говорити, що в мене побільшало фізичної сили, то я цього не помітив. Єдине, що армія дає – це бойовий дух, напевно. А так не знаю, чи варто іти туди взагалі.

Сергію, розкажи про свій трудовий чи то пак воєнний розпорядок дня, і друге запитання: як до тебе ставилися інші солдати, котрі там служили?

Розпорядок дня звичайний: восьма година – підйом, побігали, походили по росі, босоніж звісно, бо, розумієш, при сорокаградусній спеці в берцах не кожен витримає, і тому в

Ми провели опитування бездомних людей, що приходять до нічліжки, щодо переваг і недоліків їхньої служби в армії. Отож, на запитання «Що особисто Вам дала служба в армії?» було отримано наступні відповіді:

<ul style="list-style-type: none"> • здатність воювати – 3% • фізичне виховання – 10% • законслухняність, дисциплінованість – 8% • мужність, відвагу – 5% • здоров'я, краще самопочуття – 7% • воєнний вишкіл – 6% • можливість займатися спортом – 4% • відданість своїй країні – 4% • спеціалізацію, професійні навички – 6% • заробітну плату – 3% • звання – 3% • житло – 2% 	<ul style="list-style-type: none"> • можливість побачити інші краї – 2% • шкідливі звички – 2% • відмову від шкідливих звичок – 2% • чесність, порядність – 3% • волю, самостійність – 3% • життєву мудрість, «правильне мислення» – 5% • терплячість, витривалість – 3% • надію на самого себе – 2% • волю, самостійність – 3% • здатність долати труднощі, наполегливість – 3% • поважати і не ображати інших, жити по-товариськи – 6% • нічого – 5%
--	--

На запитання «Чи порадили би Ви молодому поколінню йти в армію?» 75% опитаних бездомних відповіли «Так» і, відповідно, 25% опитаних сказали «Ні». Ми також дізналися, чому молодим людям варто служити. Серед цікавих відповідей є наступні: «потрібно перейти курс молодого бійця, аби вміти виходити з розумом із будь-яких ситуацій», «захистити батьківщину – честь кожного чоловіка», «залежить від самої людини, від її характеру, служити, чи ні».

багатьох солдатів починаються різного роду екземи, такі дуже неприємні хвороби на ногах, як грибки... загалом, нас щоранку заставляли ходити по траві, потім бігали, підтягувалися, відтискалися, їли... це вже година була десь десята. Поїли і пішли: то копати, то щось розвантажувати, то БТРи мити... Я не пам'ятаю, чи о другій, чи о третій годині був обід, але після обіду – відпочинок. Потім ще якась мінімальна робота... така собі. Щоразу перед сном ми ходили строем і співали пісні...

Чи можеш згадати, які саме пісні?

Так, звичайно, могу. Найулюбленішою піснею й моєю й солдатів була пісня Сектор Газа «Пора домой». Її всі знали напам'ять, хоча офіцерам й моєму татові, ну, людям уже старшим, вона якось так не дуже, вона більше молодіжна, ну, а солдати її якраз любили. Після відбою багато хто ще сидів, бавився мобільними, хоча ходив прапорщик і контролював, аби всі спали. Єдиною розвагою для солдатів був, напевно, мобільний.

Скільки у вашій роті служило людей, хоча це, мабуть, загальноприйняте правило, і ти казав, що вас там добре харчували, розкажи, чим вас там харчували.

Сказати, скільки людей було в роті я не могу, бо і сам не пам'ятаю, одним словом – багато. Ну, в казармі спало чоловіків з сорок. Казарми було... вже не пригадую... вісім, здається, чи дев'ять... ну, багато. Вони всі в ряд стояли, одноповерхові, знаєш. Подекуди в частині я бачив казарми такі, знаєш, як сарай... проте в нас були нормальні людські умови. Щодо харчування: кашу в банках привозили, гречану, рисову, перлову з м'ясом, я її любив, хоча солдати – не дуже, взагалі вона йшла на корм собакам, котам, взагалі, тваринам, які жили на території частини; але я любив її, мені подобалось... тушонка так само, фрукти, овочі, кавуни привозили часто. Ще давали рибу відварену... годували одним словом, нормально.

Все ж таки, розкажи про свої враження від того міста, куди ти спершу прибув, Грозного, і що воно тобі нагадало зі своїм зруйнованими летищем?

Це місто, напевно, нагадує комп'ютерну гру «Сталкер». Так, дійсно, щось подібне. А мої враження, ну, не знаю... доводилося бачити таке і раніше, не плевнений, чи це якось сильно вразило мене. Єдине, що мені запам'яталося, то це покататися на БТРі, постріляти з автомата, покопати окопи...

Отож, ми повернулися до питання, що тобі дала армія. Ти казав, що армія так нічого не дає, крім бойового духу, ну, і крім таких мінімальних навичок, як покататися на БТРі, як ти казав, постріляти, покопати... розкажи мені про ставлення тих солдатів, які там служили, до служби саме в Чечні, не просто служби в армії, як збройних силах, а в армії, що воює на боці РФ проти Чечні. І яке в них ставлення до конфлікту Росія-Чечня?

В кожного своє. До нас деколи

приїжджають найманці з Чечні, хоча гостинно їх ніхто не приймає, бо, сам розумієш, чеченці – це такий народ: ти відвернешся, а вони тобі ножа в спину. Ну, а наша частина навряд чи якось відрізняється від такої звичайної частини... солдати, як солдати, напевно що.

Чи траплялися у вас випадки дідівщини або расових упереджень між солдатами чи якоїсь там дискримінації?

Ні, дідівщини немає, і расової дискримінації так само. Це, і мабуть не тільки в нашій частині, суворо карається. Дідівщина... ну, як розуміти дідівщину: в будь-якому випадку тобою буде керувати сержант чи єфрейтор, це само собою, що він вищий за званням, а в армії, якщо не будеш підкорятися людині, вищої за званням, буде туга і боляче.

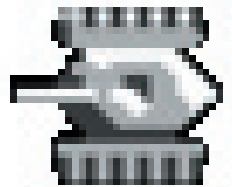
Дякую тобі за відвертість, і скажи щось потрібне нашим читачам, які придбали цей журнал.

Народ, не бійтеся армії, нічого там страшного немає. А косити без поважних причин, я вважаю, не варто.

Максим ОЛЬГА

Російсько-Чеченський конфлікт у кіно:

- 1996 – Д/ф М. Полуніна «60 годин майкопської бригади»
  - 1996 – Х/ф С. Бодрова «Кавказький полонений»
  - 1997 – Д/ф С. Говорухіна «Прокляті та забуті»
  - 1997 – Х/ф А. Невзорова «Чистилище»
  - 1998 – Х/ф А. Рогожкіна «Блокпост»
  - 2002 – Х/ф А. Балабанова «Війна»
  - 2003 – Д/ф Н. Кіртадзе «Чеченська коліскова»
  - 2004 – Д/ф А. Некрасова «Недовіра»
  - 2005 – Х/ф Е. Бергкраута «Кока»
  - 2006 – Д/ф А. Масхадова «Ціна свободи»
  - 2006 – Д/ф М. Новікової «Три товариша»
  - 2006 – Д/ф О. Стефанової «Беслан. Право на життя»
  - 2007 – Х/ф А. Цабадзе «Російський трикутник»
  - 2007 – Х/ф А. Сокурова «Александра»
  - 2008 – Д/ф М. Новікової «Анна Політковська: сім років на лінії фронту»
- Он-лайн дивитися тут: <http://www.voinenet.ru/index.php?aid=15399>

Філософія самотності

Якщо звернутись до статистики, то побачимо, що в сучасному суспільстві більша частина людей відчуває й переживає почуття самотності. За даними соціологічного моніторингу Інституту соціології НАН України, лише 33,7% українців практично ніколи не відчувають себе самотніми. Інші 66,3% час від часу, а то й постійно самотні. Підтвердженням сучасної кризи є той факт, що ХХ сторіччя витворило новий соціальний тип людини, що загубилась у власному житті внаслідок деформації внутрішньо-духовного світу та втрати самоідентичності.

Що приводить нас до самотності, самоізоляції, загубленості? Що таке самотність – внутрішня замкненість чи особистісне самоствердження?

Сучасне швидке життя, насичене та динамічне змушує людину забувати про свій внутрішній світ, не замислюватися над питанням своєї самоідентичності. Поверхові стосунки людина сприймає як психологічний захист від емоційного перенавантаження, замінюючи у такий спосіб глибинно-емоційне „престижним” стандартом формальних стосунків. Людина сприймає себе та світ через інтенсивний обмін інформацією, який витісняє на другий план емоційну взаємодію між людьми, позбавляє спілкування моральної та душевної глибини. Людина, будучи соціальною істотою, має потребу у емоційних контактах, у співчутті, співучасті, співпереживанні, а дисгармонія між формальним та емоційно-глибинним у сприйманні дійсності та в міжособистісних стосунках породжує почуття самотності.

Філософське осмислення проблеми самотності в сучасній науці відбувається через дослідження двох форм самотності – соціальної та екзистенційної. Соціальна самотність виникає через недосконалість суспільного життя, людську байдужість, втрату близьких чи ізоляцію (наприклад, еміграція чи перебування в місцях позбавлення волі). Екзистенційну самотність пов'язують з прагненням особи до внутрішнього самоствердження. Соціальна самотність достатньо часто є причиною внутрішньої замкненості людини та навіть схильності до самогубства, а екзистенційна є дієвим чинником особистісного самоствердження. Вона робить людину внутрішньо цілісною і стійкішою до соціальної самотності.

Соціальна самотність завжди супроводжується браком стосунків, особливо інтимності, в яких кожна людина має безсумнівну потребу. Як приклад соціальної самотності в сучасному суспільстві можна назвати склад новостворених родин – це, зазвичай, чоловік, дружина та дитина, які мешкають окремо від батьків. При цьому кожен з них занурений у свою

мережу стосунків; інтереси кожного дотичні один до одного лише у суто побутовій площині. Фактично кожен із родини відчуває, що він відокремлений від світу іншого, результатом чого стає розлучення.

Існують й інші соціальні чинники, що спричинюють зростання соціальної самотності. Передовсім, це ті, що пов'язані з соціальним забезпеченням особи, а саме бідністю та зuboжінням. Бідність сприяє соціальній самотності з багатьох причин, але в загальному її негативний вплив виражається в тому, що вона звужує можливості для людини входити в різноманітні мережі суспільних стосунків як родинних, так і позародинних. Убогість часто спричинює конфлікти у родині, призводить до занедбання дітей та чоловіка або дружини, що в результаті призводить до соціальної та інших форм самотності.

Убогість часто спричинює конфлікти у родині, призводить до занедбання дітей та чоловіка або дружини, що в результаті призводить до соціальної та інших форм самотності.

Швидкі соціальні та економічні перетворення руйнують і суспільний устрій. Через це очікування людини не можуть здійснитись, й вона почувається незахищеною та безсилою. Через відхід від традиційних норм й втрату обмежень в людей з'являється почуття, наче б то вони існують в порожнечі, де немає орієнтирів. Без цих орієнтирів деякі люди втомлюються від існування; їхні зусилля стають нікчемними й нікому непотрібними. Настає та мить, коли життя втрачає цінність, і наслідком цього може бути особисте саморуїнування. Якщо людина не може бути щасливою чи навіть просто вітатися життям, якщо її потреби не відповідають її можливостям, то вона постійно почуватиметься скривдженою й усе її існування наповниться зболеністю, а це послаблює волю до життя.

Якщо ж розглядати самотність

як фундаментальний феномен існування, то його причину варто шукати в глибинах внутрішнього світу особи. Людина, для якої власний внутрішній світ є закритим, не зможе жити повно у зовнішньому світі, вона не зможе долати життєві проблеми та негаразди, що виникають у суспільстві та у її родині.

Найважливішим переживанням людини є переживання світу, буття як такого. Його гострота і забарвленість залежить як від місця, яке людина посідає у світі, так і від потреби сприймати світ або як свій, благодатний, що відгукується на її вимоги, або ж як чужий, ворожий, байдужий до її вимог.

Людина переживає самотність через втрату свого місця у світі. Якщо людина сприймає світ як такий, що позбавлений сенсу та інтимності, то для неї він починає втрачати значення та цінність, стає цілковито абсурдним та чужим. Самотність та відчуження можуть скласти ґрунт для депресії. Єдиним засобом проти такої самотності може бути почуття інтимного зв'язку зі світом як цілістю. З цього приводу відомий психолог Е. Фромм зазначає, що любов, як найсильніша та найрезультативніша інтимність, не є в першу чергу взаємністю певних конкретних осіб, а скоріше такою, що визначає стосунки особи зі світом як цілісністю. Те, що називають любити життя, становить головний елемент цих стосунків. Любов до життя складається насамперед з життя, сповненого коханням та інтимністю у взаєминах з іншими людьми, що включає в себе передовсім повагу до життя, тобто до всіх живих істот. Любов до життя включає в себе почуття належності людини до Землі як планети, яку людина сприймає як рідний дім. Любов до життя робить нас співпричетними до цілого Космосу, любов сягає своєю індивідуальністю аж до безмірних меж Всесвіту. Тобто любов до життя постає виявом у людині енергії всесвіту, яка є в ньому інтегруючою й гармонізуючою силою, тоді як руйнівною, дезінтегруючою силою є ненависть.

У християнській традиції феномен самотності теж розуміють двома: з одного боку, самотність є злом, а з іншого – благом. Той факт, що Господь Бог у книзі Буття говорить: „Не добре, щоб бути чоловіку самотнім. Створюю йому поміч, подібну до нього” [1М. 2, 18], дає підстави вважати, що християнство трактує самотність як негативне явище, що відводить людину від її соціального призначення. Водночас християнство наполягає на важливості хвилин усамітнення, що дають можливість і шанс пізнати свою сутність. Такий приклад самотності можна побачити в повчаннях Ісуса про те, як молитись: „увійди до своєї комірчини, зачини свої двері, і помолися Отцеві своєму

в тайні...” [Мт. 6, 6]. Аби досягти ширості і повноти молитви, людина повинна залишитись на самоті або увійти в себе і „наповнитись” відкритістю Богові. Отож, обидві позиції є чітким прикладом того, що релігійне світосприйняття розглядає самотність у різних вимірах. В одному випадку, огорнена самотністю людина почувається відкиненою, непотрібною та безсилою. Тут чітко виокремлена соціальна сутність людини та її сутнісна потреба в іншій людині. В іншому випадку, саме завдяки самотності людина може віднайти духовну єдність з Богом, а отже – досягти блага. Тут самотність постає засобом занурення в духовну основу людини, що дає можливість і шанс пізнати свою сутність. Йдеться про те, що ми мусимо віднайти можливість для усамітнення та внутрішнього мовчання, аби тим самим сповнити свій духовний світ і мати змогу зреалізуватись внутрішньо.

Самотність для людини постає найбільш трагічним аспектом індивідуального досвіду. Існування людини, таким чином, здійснюється між двома, здавалось би, взаємовиключними протилежностями – потребою в іншому і потребою в самотності, як способом пізнання своєї сутності.

Тому тут стає зрозумілим, чому християни сприймають Бога як універсальний розв'язок проблеми самотності. Він не тільки може пом'якшити, але також дозволяє подолати всі прояви самотності завдяки тому, що є лояльним приятелем, найвищою любов'ю, який утримує вірних у вічній спільноті. Він є Істотою, яка надає дійсності найвищий сенс і яка в стані пояснити та виправдати існування всілякого роду зла та страждань, що є в дійсності. Бог досконало знає, розуміє та цінує кожного в його унікальності. Завдяки Ісусу Христу Бог є абсолютним взаєморозумінням, є добротою та любов'ю, як і основою та мірою всіх цінностей. Бог є подоланням усіх самотніх страждань, укорінених у екзистенції. Спираючись на слова святого Августина, можна стверджувати, що людське серце є самотнім, поки не знайде спокою в Богові. Тобто лише віра в Бога і Його прийняття є виходом з проблеми самотності. Таким чином, для релігійного світовідчуття духовною пусткою самотності є переживання власної роз'єднаності з Богом і екзистенційна туга за поєднаністю з Ним. Самотність повинна бути об'єктивною і конкретною. Вона має бути звернена у щось більше, ніж світ, таке значне, як саме Буття, щоб у його глибокому спокої ми могли знайти Бога.

Наталія САНОЦЬКА

ОДА Любви

Всё тело сжимается от одиночества. Мысли бьются в голове и сменяют друг друга, будто в конвульсиях. Обхватив руками свои плечи, сидишь в тишине, и слёзы беззвучно катятся по щекам...

В такие минуты человек лучше всего понимает, что смысл существования не в работе, не в деньгах, не в стремительной и бурной жизни. В чём же тогда? Ради чего жить?

Взгляд тяжело отрывается от стены и медленно двигается в направлении окна. За окном ночь. Звуки спящего города. Где-то проезжает машина, время от времени слышны пьяные голоса людей, которые сознательно стремятся утопить эти вопросы в реке алкоголя, но когда эйфория проходит, то наваливающаяся реальность кажется еще тяжелее и беспросветнее.

Хочется поддаться слабости и броситься с головой в этот ночной водоворот и... тогда становится стыдно смотреть на небо. Звёзды своим нежным светом будто обличают и не дают мучительного забытья.

Мысль о том, что где-то там, в темноте, за погасшим окном есть душа, которая также томится и, возможно, думает обо мне, приносит временное облегчение. Но через пару минут новый поток мыслей стремится затянуть назад в трясину самозачления и одиночества.

Интересно, почему первый мужчина на планете назвал первую женщину Жизнью? Ведь именно Жизнь означает имя Ева! Неужели и его мучил тот же безжалостный вопрос: «А ради чего всё это?» И когда он увидел Её, то в один миг всё понял?

Жизнь. В этом слове есть всё. Оно несёт в себе цвета радости и счастья, пробуждение от тяжелого похмелья реальности в светлый мир детских фантазий и романтики. В нём слышно шелест лугов и две пары босых ног, подминающих под себя траву, в нём есть согревающие лучи солнца и переливающиеся миллионами радужных оттенков брызги, которые словно пригоршни жемчуга осыпают то Её, то его с головы до ног...

В слове Жизнь заключено не менее сильное слово – Любовь. Пока есть Любовь, будет Жизнь, пока есть Жизнь – Любовь будет светиться в наших глазах. Как только смысл одного из этих двух слов стаёт для нас туманным и размытым, тут же исчезает надобность и в другом. Всё может закончиться, всё в этом мире имеет свой логический конец. Всё, кроме Любви.

ЛЮБОВЬ НИКОГДА НЕ ПЕРЕСТАЁТ!

Вот ради чего стоит жить! Вот где можно черпать силы для следующего дня! Вспоминается старая история со словами: «Счастье – это любить и быть любимым». Наверное, так и есть...

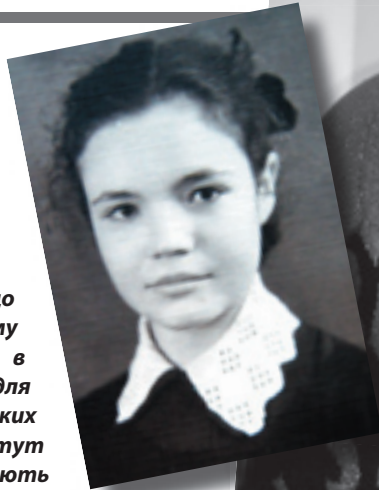
Олег КОГУТ

Перед обличчям старості

10

ПРОСТО НЕБА #5

Напевно ніде так не розумієш, що таке самотність, як у геріатричному пансіонаті на Медовій Печери, чи як в народі його називають, у будинку для літніх людей. Тут є батьки, діти яких відмовилися від них або вирішили, що їм тут житиметься «краще», є такі, що не мають ні близьких родичів, ні друзів, є позабуті і відкинуті. Кожен з них скаже, що найбільше болить самотність, що ніхто з них не уявляв собі, що так зустрине свою старість і смерть. Кожен з них хоче любові та підтримки і, навіть, маючи поруч ще 400 таких самих самотніх та обділених людей, дуже рідко її знаходять.

Їх звали коти

На першому поверсі відвідуємо сімдесятирічну пані Аллу Медведєву. Цю милу жінку допомогли поселити в пансіонаті працівники «Оселі». У її кімнатці доволі затишно, хоч і скромно – на вікнах красива тюль і штори, на ліжку м'які іграшки, поряд стосик книжок. Любов до краси у пані Алли вловлюється в усьому – дається в знаки аристократичне походження.

«Наші родичі походили з Нахімових. Пам'ятаєте, був такий адмірал Нахімов? І виховання відповідне і освіта. Дід був священиком, його розстріляли, багатодітна сім'я залишилася без годувальника. Радянська влада не давала моїй родині жити нормально. Багато кого з наших відправили на Колиму, у Караганду...», – розповідає пані Алла.

За її словами, у 1959 році вона вперше побачила своїх родичів, які до того переховувалися. Мати пані Алли у літньому віці закінчила консерваторію. Казала, що на зло всім ворогам, бо хотіла вчитися раніше, але не могла, не давали. Все життя її мучили як доньку священика. Сама ж пані Алла закінчила медінститут. Працювала фармацевтом, але під час своєї праці стикнулася з тим, з чим ніколи не могла змиритися. Згадує, що тоді на її роботі крали всі

– хто міг і скільки міг. А вона займала керівну посаду і відповідала за все.

Довелося повернути певну суму з власної кишені і піти геть з ганебним записом у трудовій книзі. «І потім, куди не прийшла влаштовуватися, дивилися у трудову. Де я тільки не працювала: і прибиральницею, і вулиці замітала, на заводі безалкогольних напоїв, листоношою... Останні чотири роки доглядала за однією спаралізованою бабусею. І вдень, і вночі не мала спокою», – згадує наша співрозмовниця.

Далі її життя ставало все важчим і важчим. Доньки роз'їхалися – одна в Росію, друга в Узбекистан. Після Перебудови гроші, вилучені за продаж квартири знецінилися. Пані Алла залишилася без праці і житла. Доводилося мешкати і в знайомих, друзів, навіть на роботі вісім років прожила, мала кімнатку, коли працювала прибиральницею в прокуратурі. «Коли я залишилася зовсім на вулиці, знайомі приймати мене вже не могли. Пішла на вокзал – це просто жах! Туалети платні, їсти нічого, спати ніде, радіо весь час кричить, людей повно. Випадково зустріла свою знайому, яка працює в консерваторії і та порадила «Оселю», – розповідає. Кілька місяців там перебула, поки допомогли виробити прописку і

поселити тут. Мені закидали, що маю доньку (молодша померла) і що вона нібито має мене утримувати. Але вона сама ледве виживає, в Брянську винаймає помешкання. Сама виховує двох дітей».

Щоб відвідати своїх внуків, пані Алла мусить мінімум сто доларів витратити на дорогу. А це зараз, коли від пенсії залишається 160 грн (решта забирає пансіонат) – нереально. Їсти у закладі дають скромно, доводиться ще щось з харчів докуповувати. Щоб не впасти в борги, пані Алла ще старається підзаробити – допомагає знайомим.

У пансіонаті пані Алла потоваришувала з одним інтелігентним чоловіком. Як вона сама каже, їх звали коти, яких вони разом підгодовують. Вона читає приятелю поезію, він розв'язує кросворди, разом обговорюють пережите. Загалом вільного часу тут є багато.

В «Оселі» пані Алла навчилася малювати тарілки, і навіть фотографію однієї з ангеликом в газеті надрукували, потім люди дзвонили і про неї запитували, просили ще таких намалювати. Проте у пансіонаті пані Алла малювати не може, бо фарби дорогі. А ще вона мріє піти в театр...

Зближення через віру

«Я хочу вас познайомити з духовним мільйонером, – каже нам сестра Павла. Вона не перший рік відвідує важкохворих мешканців пансіонату. – Вісімдесятирічний пан Петро, набожний чоловік, який своєю великою вірою допоміг не одній людині».

Заходимо в маленьку кімнатку. Її вбогий вигляд вражає – давно не ремонтвані потріскані стіни, поодинокі старі меблі, голе вікно (авт. фіранки і штори на той момент зняли попрали). На заправленому ліжку маленький літній чоловічок незрячий і без однієї руки. На грудях він тримає вервичку. Над головою пана Петра розвішані образи, на тумбочці – Святе Письмо.

Колись під час другої світової війни він, будучи дванадцятирічним хлопцем, розбивав з цікавості гранату. Та вибухнула і жакливо його покалічила. «Наче душа побувала на тамтому світі. Люди тоді один до одного казали, що я вже неживий. Очі вирвало і руку, вітчим тоді радився з хрещеним батьком, чи не зробити мені укол, щоб я помер і не мучився», - згадає пан Петро. На таке ніхто не наважився. Мій співрозмовник каже, що пережив уже багато своїх однолітків. На побут у геріатричному пансіонаті не скаржиться, наче усього йому вистачає. Не хлібом єдиним... Та найбільше тут людям бракує овочів і фруктів.

Сила віри пана Петра не може не захоплювати – він не пропускає жодної Служби Божої (у пансіонаті є свій капелан), сповідається і причащається. Любить слухати духовні радіопередачі, приймати у себе монахів, священиків, різних людей.

«Повірте, він й інші побожні мешканці пансіонату допомогли вирішити своїми молитвами багато проблем людей, – переконує сестра Павла. – Наприклад, була складна ситуація в однієї моєї знайомої, її донька познайомилася з бандюгою, який бив її, випивав ще будучи нареченим. Вони одружилися, пан Петро молився за них і сталося диво, пияк і волоцюга наче переродився, повністю змінився до невпізнання. Мені самій було складно повірити, що таке може бути». Монахиня каже, що навіть ті люди, які не мають віри, живучи попри набожних, змінюються, адже Божа благодать випромінюється.

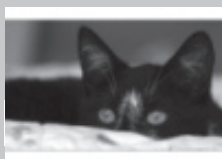
Сусід по кімнаті пана Петра спаралізований 35-річний молодий чоловік Ігор теж попав під його вплив. Спочатку дуже відказував на життя, але поступово під впливом спільних молитов перемінився. «Бог їх звів не просто так. Має бути світло віри напротивагу темряві. Завдяки тому, що у пансіонаті є капличка, священик стається менше трагічних випадків, ніж за радянських часів, – переконує сестра Павла. – Коли я б не прийшла сюди, йду від цих людей інша, багатша...»

Тетяна МЕТИК

тарілки роботи Алли Степанівни Медведєвої

Запах старості

top4ynska

В львівському геріатричному пансіонаті смердить сечею. Запах в'їдається в ніздрі, як тільки переступаєш поріг вестибулю, супроводжує по всіх кімнатах і коридорах і не відпускає, аж поки знов не покинеш приміщення богодільні.

Старість на візках, старість на милицях, старість десятками рук хапає тебе за рукави і подоли пальта, поки ти похмурим вузьким коридором прямуєш до кімнати №234.

- Христос воскрес! – мутним, розфокусованим поглядом заглядають тобі в душу.

- Христос воскрес! – ніби до тебе, а може просто так, тихим старечим голосом відбивається від вологих стін.

Ти розгублена, бо перед тобою ще ніколи не плакав 60-річний сліпий чоловік, який і любові в житті ніколи не знав. Просив приходити хоча б раз на місяць і довго – довго тримав тебе за руки.

Важко повірити, що десь всередині цього тіла все ще міститься душа, а в маленькій грудці голови жевріють думки.

Важко примусити себе бачити людину в спотвореному життєм і хворобами тілі, під старими обшарпаними хустками, під клумками незачесаного, немитого сивого волосся.

Неймовірно важко усвідомлювати, що і твоє тіло стане найбільшим болем, яке тобі доведеться лікувати і носити до кінця днів.

ІСТОРІЇ з ВІЙНИ:

розмова зі **Зоріахом Міллером**
про конфліктну
фотожурналістику

12

ПРОСТО НЕБА #5

Про фотографії Зоріаха Міллера, який спеціалізується на збройних конфліктах та стихійних лихах, почали багато говорити в кінці червня 2008 року. Предметом інтенсивних дискусій стали фото, зроблені під час бомбардування Іраку 26 червня, коли загинули троє американських солдатів та двоє перекладачів.

Зоріах був офіційно прикріплений до дивізії військовим фотожурналістом, документував бомбардування Іраку та розмістив фотографії з цих подій на своєму блозі після того, як військові повідомили сім'ї загиблих. І хоча він не порушив умов контракту, публікуючи фото, військове керівництво попросило їх усунути. Він відмовився і був відсторонений з цієї місії, а також виключений із списку журналістів, які супроводжують військових за кордоном. Це була його 17 місія спільно з військами Сполучених Штатів за останніх півтора роки.

Ця новина згодом переросла у інтенсивні дискусії на тему свободи слова та військової журналістики, і навіть відсунула на задній план сам зміст фотографій.

Ми розмовляли зі Зоріахом про його фотографії у зонах конфліктів та стихійних лих, його досвід в Іраці та натхнення, що стоїть за його роботами.

ТК: Коли Ви фотографуєте у зоні конфлікту чи стихійного лиха, то йдеться переважно про те, щоб зафіксувати певний факт. Але у Ваших фотографіях так само багато краси та мистецтва. Це щось відмінне від того, що зазвичай можна зустріти у засобах масової інформації. Яку роль відіграє мистецтво фотографії у сфері фотожурналістики?

ЗМ: Я завжди розглядав фотографію як інструмент. Тобто, я сприймаю фотокамеру радше як молоток, аніж технічний засіб. На жаль, так само я з нею і поводжуся.

Думаю, що зафіксоване зображення має здатність впливати

безпосередньо на емоції людей, на відміну від інших засобів інформації. Привернути увагу людей і зачепити їхні серця та емоції зафіксованим зображенням можна набагато глибше, ніж через відео, надруковані новини чи повідомлення через радіо.

І я думаю, що це великою мірою залежить від того наскільки фотографія творчо зроблена. Мені здається, що фотожурналістика стала занадто ввічливою - в стилі Getty чи The Associated Press, коли ти просто клацаєш фотокамерою і все. Але я завжди дотримувався думки, що потрібно шукати та використовувати свою яву і намагатися радше задокументувати почуття та настрої ситуації, аніж фактичні деталі. Є багато інших фотожурналістів, які просто зосереджуються на деталях. Я думаю, що для читача важливо зрозуміти як почувуються люди, що потрапили в ту чи іншу ситуацію. І так я намагаюся працювати.

ТК: Якою Ви бачите свою роль як фотографа у зонах конфлікту?

ЗМ: Я завжди сприймав свій підхід до фотографування як навчальний. Я хочу показати людям життя інших людей і тому спеціалізуюся на створенні глибинного образу окремої історії, де я виступаю як співжитель цих людей на певний період часу. Я справді хотів показати не тільки те, як живеться іракцям в Іраці, але й як воно бути солдатом в Іраці. Мої власні уявлення про солдатів сильно змінилися відтоді, коли я почав з ними жити. Я зрозумів наскільки різні категорії людей вони представляють. Як і будь-кого іншого на світі, їх не можна просто віднести до певної

групи і вважати, що вони однаково мислять і вірять у ті самі речі.

Я хочу, щоб люди самі робили висновки з моїх фотографій, а не давати їм коментарі і розказувати у що вірити. Якщо ти вмієш правильно візуально задокументувати якусь річ, люди самі відчитають повідомлення, яке ти хочеш донести або принаймні почнуть задавати собі більше питань. Інша чудова річ, що стосується фотографування - хтось бачить знімки і, не знаючи, що там на них, починає запитувати «Що це? Що відбувається? Де це відбувається?» і сам шукає потрібну інформацію.

ТК: Чи важливо, щоб фотограф займав незалежну позицію у конфліктних зонах? Як така позиція впливає на Вашу роботу?

ЗМ: Я працював з різними агенціями і навіть тепер з багатьма співпрацюю. Різниця хіба в тому, що зараз я розраховую сам на себе - роблю свої проекти за власні гроші

і так як сам хочу і, якщо вони пізніше хочуть ці проекти в мене купити – то мають прерогативу. Але ми не працюємо разом над розробками проектів.

З того, що є зараз, я розумію, що мабуть склалася б така сама ситуація, як з одним великим виданням, з яким я мав контракт. Це було видно і в одній статті в Нью-Йорк Таймс – як багато інших людей з різними публікаціями, різного походження і з різних агенцій потрапили в подібну ситуацію.

Багато людей говорили, що найважливішим є факт загибелі в збройних конфліктах командирів з високими званнями... але якщо б це були мілкі піхотинці, як вони їх називали, то ніхто б їхньої смерті і не помітив. Людина, яка вигнала мене з цього видання, була близьким другом одного зі загиблих командирів. Вони не хочуть, щоб такі фотографії виходили на загал, бо думають, що війна має стосуватися тільки війська та уряду.

ТК: *Ваші роботи колись вже набували такого розголосу?*

ЗМ: Не в такій мірі. Я робив проект про цунамі, який називався «Цунамі тоді і тепер». Я фотографував його наслідки одразу наступного дня і потім ще раз через рік – під тим самим ракурсом, у ту саму пору дня. Я також робив замітки, які показували що було зроблено за один рік, і люди використовували це, щоб продемонструвати наскільки розвиваються справи в країні третього світу на відміну від усунення наслідків Катріни в США. Це було на warshooter.com. Сайт мав таке велике скачування трафіку, що хостінгова компанія змушена була закритися. Вони не змогли назвати точну цифру,

але відвідувачів було приблизно 25 мільйонів кожного дня. Але тоді був інший тиск – не конкретно на мою особу, а тиск моєї роботи. І такий варіант мені більше подобається.

ТК: *Тобто цей конкретний приклад відрізняється від того, як Ви зазвичай працюєте? Чи може сама робота не є такою показовою як розгolos, якого вона набуває?*

ЗМ: Я абсолютно не думаю, що це моя найкраща чи найцікавіша робота. Вона цікава тільки тим фактом, що багато людей загинули на цій війні і зафіксувати через фотографії їхні мертві тіла було великою справою. Маю на увазі, що такі фото про щось та й говорять. Я категорично не сприймаю того, що фотограф стає центральною фігурою, а не подія. Для мене життєво необхідним було показати людям що насправді відбувається, бо я дійсно вірю, що ті події впливають на цілий світ. Тобто, той факт, що інформація про військові дії не доходить до людей – це серйозна справа, особливо якщо ця інформація має безпосередній вплив на їхнє життя.

ТК: *Ви думаєте, що не всі події, названі військовими діями, і зокрема Ваш випадок в Іраці, висвітлюються через можливу реакцію на них?*

ЗМ: Я впевнений, що кар'єра багатьох людей залежить від таких військових місій. Вони бояться, що їх виженуть звідти і це без сумніву впливає на їхні рішення.

Я також вважаю, що багато з них радше покажуть щось з доброї сторони, аніж з поганої. Я завжди розповідаю про напис, який висів на всіх військових базах: «Посперечайся з найкращими – і ти помреш, як всі інші». І взагалі, військових краще не дратувати (сміється). Ці хлопці мають

зброю і вміють нею користуватися (сміється).

ТК: *Це було Ваша перша журналістська місія разом з військовими?*

ЗМ: Ні, це була сімнадцята за останніх півтори роки. Ціле минуле літо я працював в Іраці, і цілу осінь в Афганістані.

ТК: *І як помінялася ситуація тепер, коли немає безпосереднього доступу до певних територій та подій?*

ЗМ: Смішно виглядає, я сьогодні давав інтерв'ю знімальній групі з Росії і їхній оператор теж був в Іраці та Афганістані. Він розказував, що їх не включили в склад військових журналістів на початку війни і вони могли працювати найближче на відстані 150 метрів від військової бази. Це було жахливо, бо вони могли знімати тільки здалеку, дуже здалеку. І, знаєте, я вчора розмовляв з Майклом Камбером з Нью-Йорк Таймс про те, як всі кажуть: «ну то й що – працюй окремо від військових; на що ти скаржишся?». Справа в тому, що я б ніколи не зміг бути так близько до епіцентру подій, якщо б не був офіційним військовим журналістом в цій місії. Військові просто оточують територію нікого туди не пропускають. Якщо ти не з ними, то шанси на те, що ти зробиш гарні роботи і вони вийдуть в світ, ще менші. І це абсолютно неправильна система.

Тимоті Кові

Передруковано
з Denver Voice, США
Переклад з англійської
Мар'яни Сохи

Шлях на північ

[Берген, Норвегія, 11-18 травня 2009 року]

11 травня

Перша ніч у Terminus Hotel. Двомісний номер. На моніторі крім мого – прізвище Нула. Я потім обламався, бо то був чувак з Real Change, США. BBC World налаштовують на потрібну (правильну) хвилю: голодні діти в Африці, пожежі в Австралії, безробітні в Індії... фак, еротичні канали платні! Замовлення on-line. Послуга коштує 125 NOK. Сто двадцять п'ять гривень за ніч норвезької еротики?

12 травня

Дислокація у Scandic Hotel. Мінібар у мініхолодильнику. Цілодобове радіо. Сусід по кімнаті – Олег, «Дорога к дому», Одеса, Україна. Дві України. Одна мова. Знайомство в королівському Nåkonshallen. Безліч усмішок і слів подяки. Go fishing. At sotra. Вуличні діти з Сан-Паулу. Сходження на Башту Розенкранц. Панорама міста. Для спраглих і голодних – супермаркети REMA 1000/RIMI. Дешево, як у дитинстві.

13 травня

Офіційне відкриття святкування 15-ї річниці INSP. 28 країн. 6 континентів. 58 вуличних видань. Робота в групах і не тільки. До англійської починаєш звикати. Філософ з Португалії. Робота в Final Cut. Поза групами. Поза філософією. Fløibanen. Передостанній рейс на фунікулері. Група з ФРН. Повітря курортне-санаторне.

14 травня

Інетільки. Гурток редакторів. Вправи з редакторської майстерності. Книга скарг і книга пропозицій. INSP у Вікіпедії. Street News Service. Центральний архів INSP. І, нарешті, street paper showcase. ПРОСТО НЕБА на екрані. «Кустурица обзавидуется». Показ мод/сумок продавців. Вручення нагород. Талони на пиво.

15 травня

Соціальний патруль у Nygård Park. Наркозалежні. Поліцейські. Дилери. Соціальні працівники. Біженці, що ночують просто неба. Голки, шприци, сміття. Майстер-класи з ін'єкційного вживання наркотиків. Збіговисько маргіналів. Вуличні продавці. Година роботи із прибирання території парку (від шприців, голок і сміття) коштує 50 NOK. Скільки можна купити героїну за 50 NOK? Фото на пам'ять. Святковий торт. Міжнародний фестиваль бездомного кіно. Акваріум. Рабінгвіни. Клоуни-тюлені. Гурт у пабі. Барабани, ДВІ бас-гітари, ТРИ гітари, ЧОТИРИ вокалісти. Лайт-рок? Як цигарки slim.

16 травня Вуличний футбол. 5 команд. Асфальтне поле посеред вулиці в центрі міста. 3 матчі по 10 хвилин. Чорні підшви у білих шкарпетках. Хтось казав про футбол проти расизму? Наш вихід на сцену. Офіційне вручення нагород. Зроблено в Італії. We are the champions! Музей Едварда Гріґа. Значок «God Save The Queen» на Сандрі, Nota Bene, Словаччина. Театральна вистава «Ранковий настрій для не-стовпів людства». Після Віктюка я вибагливий.

17 травня Національний День Норвегії. Жовто-блакитний прапор і вишиванка. Тато веде своїх учнів. Червоні комбінезони також крокують. Сьогодні вони тихі та спокійні. Сьогодні в них останній день перед випускним іспитом. Сьогодні вони питимуть пиво по 70 NOK у пабах, адже в супермаркетах після шостої пиво не продають. Тому що в супермаркетах пиво не продають у вихідні та святкові дні. А сьогодні якраз свято. Національний День Норвегії. І жовто-блакитний прапор.

15
ПРОСТО НЕБА #5

18 травня

Четверта ранку. Чекаю на Flybussen експрес. У кишені рівно стільки, скільки потрібно на проїзд. У наплічнику тонна газет і журналів, які є членами INSP. Від усвідомлення цього мій рюкзак стає ще важчим. У навушниках не змовкає «НАИВ», а мої очі проводжають підпилих учнів у червоних комбінезонах. Я ще не знаю, що подарую бергенському аеропорту паспорт громадянина України.

текст: максим ольга
фото: лена леднева

Віталій Миколайович Гордіюк,

бездомний поет

***

Жизнь моя - сигарета...
Жизнь моя - сигарета,
Жизнь моя - сигарета,
Не докурят и бросят.
Жизнь моя - сигарета...
Вот и кончилось лето.
Вот и кончилось лето,
Жизнь моя - сигарета,
Не докурят и бросят.

06.04.2009, Львів

***

Что за камни во мне,
Носить их тяжело, -
На сердце давят,
Но без них!?
Ах, детство, детство
Ах, юность, канувшая в лету
А как мечталось...
Как жилось!
И время тратилось впустую
Уступов не боясь
Неслось...!
Теперь уже не тот
Теперь уже не ухарь
Теперь познал Любовь
Несчастную любовь
Но я люблю
И значит я живу
Кто не любил
Пусть отойдёт подальше
Внушениям его не поддаюсь
Но сам распространяюсь
Прислушайтесь, молю!
Не ставьте никого на мое место
Мое уж занято давно
Одно, один и рядом никого
Кому ты нужен со своей любовью
Не проше ль отойти,
Уйти к другим и стать другим
Не вспоминая.
Ну вот и ты, и ты мне хочешь счастья
Меня ты не поймешь, а может понял
Да кривишь душой.
Останусь я таким
Каким меня задумала природа.
Не счастье ль это -
Быть самим собой!

На
светящемся
лице
Чистота
Мы с ней
долго
говорили
Обманулся я
Говорили о
Тебе
Женщина-
Любовь
Но забыли
обо мне

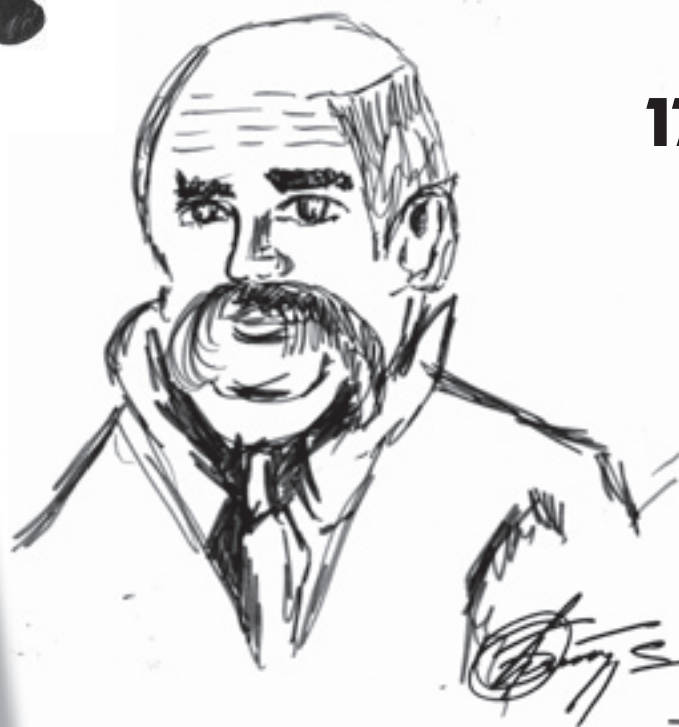

«...Відколи померла рідна сестра моєї матері, моя тітка, світ обірвався. Останні дні вона не вставала, а я лишень бігав на ринок і готував їсти... вона була дуже самотньою. Згодом я й сам відчув, як це бути самотнім... уявіть: син у Греції, дочка вийшла заміж за офіцера, поїхала в Новосибірськ... Я відчуваю себе самотнім уже понад 3 роки. Та й взагалі, третя частина Землі, на мою думку, самотні люди»

Богдан Іванович Онишко,
бездомний художник

“Самотні люди”

«Шевченко також був самотньою людиною. Шевченко був кріпаком, йому не було куди діватися. Він подався до Брюллова, Брюллов подивився, як той малює, побачив Шевченків талант й узяв його під своє крило. На чужині в Шевченка нікого не було...»

Ж а х л и в е   п е р е з а в а н т а ж е н н я

До загибелі Землі залишилося 20 хвилин.

20 хвилин – і все, за що ти боровся, чого боявся, що любив, обожнював, перед чим схилявся, фанатів, що ненавидів і просто не помічав – все зникне, пропаде, припинить існувати... Всі твої бажання, прагнення, ідеї, за які ти так боровся, перетворяться в прах і розвіються космічним простором. Так от, 20 хвилин. Влада не змогла більше мовчати, і... повідомила страшну новину про апокаліпсис. Хто почув, хто ні, але ти це знаєш і в тебе є час, щоб двічі поміряти температуру радянським термометром...

Прокинутися від яскравого

робив. Схопити телефон. Треба ж подзвонити! Треба поговорити! Може то брехня... Попрощатися... Курва, немає грошей на рахунок! 20 хвилин! Вже, може, й менше... Чого було так довго валятися в ліжку?! Це б можна було встигнути рахунок поповнити! Беззмістовне бігання по квартирі, а тремор не зникає... Невже всі розійшлися по роботах?! Чому мене не розбудили?!

Хоча... що б це змінило?..

Робити каву. Брати сигарети, лізти на дах. Напевно, так буде гарніше і швидше. Тіло далі зрадливо тремтить. Його філософією не обдуриш...

«Знати б ціну цих 20 хвилин раніше і залишитися ночувати в

То треба було бігати вчора по краківському, вибираючи тапочки? Чи тиждень тому перейматись четвірці за екзамен... Яка тупість. Яка виражена придуркуватість була в тому сидінні на позавчорашньому дні народженні. Цілий вечір (не 20 хвилин, а цілий вечір!) дивитись на п'яні обличчя і слухати мати, звинувачення, агресивні погрози «друзів» «друзям»...

Сидіти так високо і, немов Амелі, уявляти собі не те, як закохані пари відчувають оргазм цієї миті, а як всі, хто чули ранішню новину, зараз діють. Хтось, може, й дійсно просить вибачення, щоб загинути вже прощеним, хтось обіймає свою половинку, плачучи і страждаючи від того, що це кінець їхнього щастя. А хтось, напевно, так само сидить на даху і думає...

Тут погляд повертає людина, що стоїть на даху сусіднього 9-ти поверхового будинку. Це молодий хлопець з атлетичною тіло будовою. Він сміється дуже голосно, ніби в істеричі, розбігається і стрибає, мовби пірнаючи вглиб... На очі наворачуються сльози. Скільки людей зараз п'ють таблетки, ріжуть вени, стрибають, як той хлопець... Звук розбитого скла внизу і скрип гальм, крики, якісь вибухи. За цих 20 хвилин люди зійшли з розуму... Добре тим, хто ще спить.

Двадцять хвилин вже ніби мали й завершитися. Думки, думки, смертельний спокій. Сигарети набридли... Сонечко й далі лагідно світить, на небі ні хмаринки. Затерпають ноги сидіти так довго в одній позі, очікуючи «астероїда». Так, ніби він – замовлення в ресторані. Лежачи розглядати небо, виглядати чорну крапку, яка наблизиться та приб'є тіло... Скільки часу люди витрачають на тіло? Скільки грошей? А його так просто знищити. Не тільки «астероїдом».

Чекати знищення немає більше сил. Просто таки набридло. Ще трохи і в глибині душі прокидається надія. Повернутися до квартири і суто заради цікавості послухати радіо... В голові рояться мати-хмарочоси, а горло хапає такий сильний спазм, що вимовити їх просто неможливо. Серце, здається, зараз просто вибухне. Очі болять, ноги підкошуються, руки і спину судомить. Кричати. Кричати!

Перевірка людей, мета – показати ціну часу, життя, свободи. Як можна було на це купитися?! Не відчуті такої відвертої провокації? Щось типу, новий мер столиці хотів повернути громадськості віру. Політика – не просто брудна справа... Політика прикриває всю байдужість та невідповідальність... і не знає відповіді на питання: якою є ціна людського життя?..

Лен Арт

ілюстрація
Богдани Давидюк

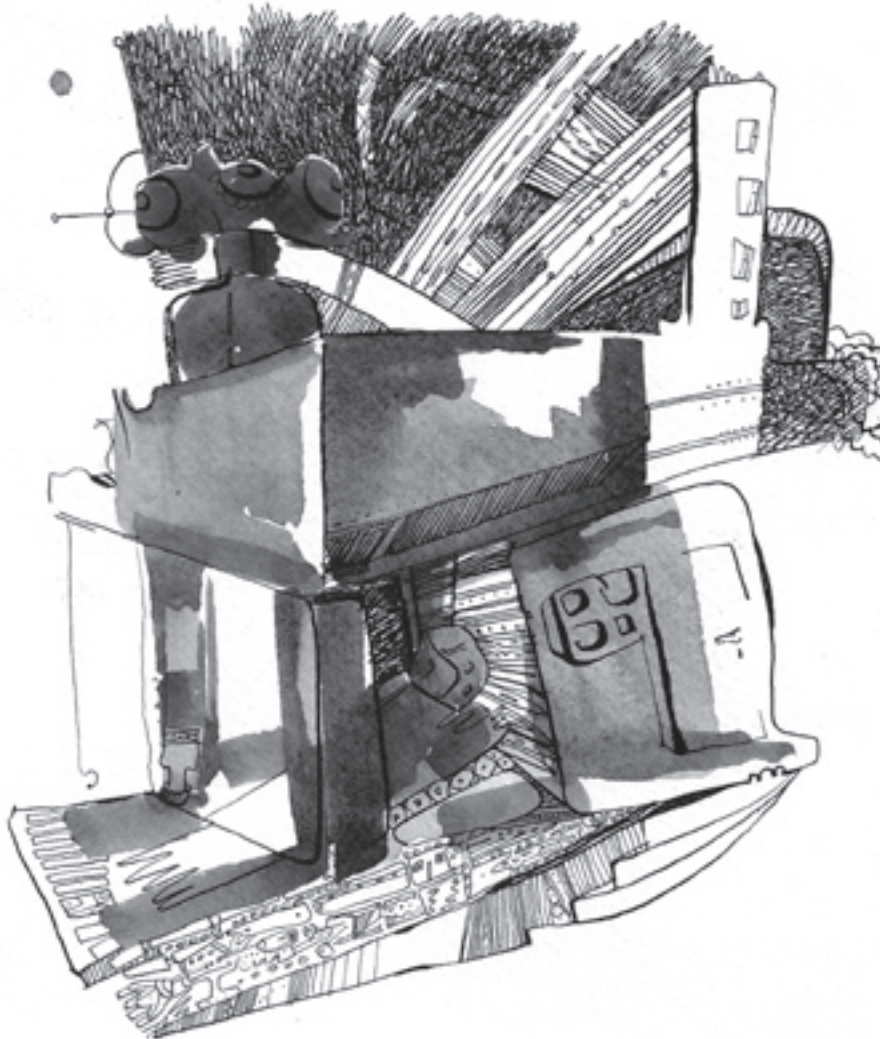
сонечка. Усміхнутися. А потім поніжитися підковдрою, перебираючи в голові плани на сьогодні: з ким зустрітися, що вдягнути, куди піти... Згадати, що дуже хочеться їсти, встати, потягнутися, підійти до музичного центру, ввімкнути радіо... Що? Що?! Шок. Не повірити. Вирішити, що то дурний жарт та перемкнути радіохвилю... Радіоман, Авто радіо, радіо Люкс, Львівська хвиля... Радіо Мелодія! І від всіх почути те ж саме – різними голосами, але з однаковим звучанням повної безвиході...

Згадати про голод від сильного болю в животі, який радше спричинений страхом. Тіло починає тремтіти і не перестає, що б ти не

тебе...» Скільки можна було б зробити за двадцять хвилин!

А люди бігають вулицями і кричать. Напевно теж вже чули. Машини дуже непослідовні в своїх рішеннях – хтось стоїть посеред дороги, хтось дуже швидко їде, стукається, третійся об боки інших і рветься далі... Хаос. Можна спробувати сховатись в печері, або бомбосховищі... Але якщо той «астероїд» такий, яким його зобразили, ймовірність виживання дорівнює ймовірності виживанню блохи на підпаленому господарі.

Тож... Сьорбання кави та вдихання диму сигарети. Тілом трусить, мозок застряг в миттєвій глибокій апатії.

БЕЗ ОЗНАК МИСТЕЦЬКОГО ЖИТТЯ

н р о с т и с л а в
НЕБА
фото © Ростислав Шпук

БЕЗ ОЗНАК МИСТЕЦЬКОГО ЖИТТЯ

Н П @ @ @ м @
НЕБА

фото © Ростислав Шпук

Н П @ С М @
НЕБА
фото © Ростислав Шпук

АГРОТЕХНОЛОГІЯ

Я думав, уже по всьому, аж тут почалося. Довелось поспіхом закопувати брудне вздовж залізничних колій, запасатися водою і потай палити незнищенне.

У відкриті вікна заносило димом, цвітом, пилом глухої кропиви. Фіранки майоріли, як прапори, салютом досередини. За уявними шибамися розгорталися сувої пейзажів, і червонів горизонт, прокрослений грубим синім маркером. І майоран.

За горизонтом відчинялися потаємні дверцята і сходили одкровення у форматі високотехнологічних джакузі. Відсвічувало тьмяним. Комфорт межував із розчиненням. Повсюдно смерділо сіркою, та це був лікувальний сірководень — уся таблиця Менделєєва обіцяла винятково користь.

Користь, зрештою, обіцяли всі, але користі від цього було небагато. Приваблені цілющими ароматами звідусіль злітали членистоногі й тамти — крильця в лусочках. І ма́хи, ма́хи, мамо.

Дезінсектори пускали веселий газ, і море, мамо, плюскотіло неподалік. Дезінсектори поливали всіх токсинами і присипали рани спорами. Спори паросткували сталевими сітками, кризь які виднілися грибні сади і грядки з полуницями. Сорт «Форева!» — кричала мала квітницарка з чудесним рудуватим кущиком унизу живота. Поруч студентки вимагали заборонити депіляцію вище колін. Ще вище вишикувалася склотара в картонних ящиках. На ящиках відпочивали сови і брокер Маракеш після повернення з вирію.

«Вірую!» — спорадично вигукував отруєний спорами Маракеш, ненадовго прокидаючись із дзвінкого сну. «Преса! Преса!» — зашлиналися морквяно-банановим пюре діти журналістів, пресуючи батьків і одне одного. «Прозорі плеса» — так відтепер називалася кожна книжка, всі книжки. «Бергамот» — було записано в моїй шаманській візі. Візу виписала мені одна просунута дівчинка. Віза виявилася фальшивою, а дівчинка — справжньою. Дівчинка справжньою, а віза непотрібною: прозорі плеса поховали всі кордони, позбавивши другорядних громадян останньої ідентифікації. Розгублена паства клалася як вовк з ягнятком і клялася у вічній любові. Десять поміж буднів посівної баталії було скасовано числа. Загроза дефолтів відійшла у минуле. «Болт-флот! Болт-флот!» — закликав морячок у гавайській сорочці. А скільки сонця було, Боже ж мій!

Я не дарма не скористався даром шаманства. Я намалював собі гуашшю узгрі'я, небо. На передньому плані — червоний Фольксваген-жук. Удалині — ескізно — корова кольору кави з молоком. М'ясо-молочна, чи що, порода. Я засадив усе узгрі'я маленькими золотими цвяшками. Їх було так багато, що де-не-де я навіть вийшов за рамки пейзажу і позабавив розсаду просто в стіну. Стіна у мене біла, крейдяна, на ній що хоч намалюй — і проросте. Цвяшки, кнопки, скріпки, увесь цей канцелярський непотріб має таку потенцію розвитку, такий запас метаболізму, що гріх було б не впустити світло в шухляди.

«Співають, ідучи музеями ліхтарів та свічок, дівчата. І панічі у прірві жито жнуть. І скарабеї, і богомоли, і хрущі — гудіння рівне, атональне. І у досвітніх вогнях згорає целюлоза мудрості. Неначе греблю рве...» — писав хтось із моїх респондентів, забутих у поспіху від'їзду.

А вздовж колій квітувало закопане. А на запасних рейках стояли цистерни мінеральної води. Цистерни були напівпрозорі, щоб світлофори вільно випромінювали ультрафіолет і спокуси. Вода ж різнилася відтінком і густиною: ближче до пасажирської станції групувалися сірі сорти, на сортувальній переважали кольорові, без штучних домішок і барвників. Одна густо-вишнева, сиропної консистенції цистерна була арештована, знята з рейок, і тепер по ресори заросла травою і, здається, протікала. Не зважаючи на відсутність кордонів, митна служба й фарисеї працювали справно. Однак детектори металу не реагують на золоті цвяшки й пластикові скріпки. А осикові кілки вдавалося перевозити просто встромленими в груди — як ребра, мозок та інші деталі. Біологічний контроль усе ще не наважився заборонити транспортування живих організмів із правами громадян, то ж я користався цим, як міг, заражаючи собою цілі регіони, запліднюючи банкомати і апарати з кавою, роздаючи мутагенні доторки й вітання. Я не встигав відбиватися від данини. Найчастіше це були скляні кульки, зів'ялі яблука і подарункові комплекти вологих серветок. Я перестав спалювати відьом: я записав їх у свій мобільник і здав разом із апаратом на гуманітарку. Гуманітарної катастрофи не сталося — присутність у світі зла взагалі виявилася брехнею. Але дурні організми (з правами громадян і без) так звикли пожирати одне одного, а ланцюг харчування виявився таким міцним, що я вирішив не пхатися нікуди зі своєю радісною звісткою і тупо забив. На гуаш, на цвяшки, на корову кавово-молочної породи. І на якір на дні.

Я знову думав, що то вже по всьому. І то вже було по всьому. Нічого не проросло. Нічого не всохло. Ні вздовж колій, ні поперек. Лише на місці арештованої цистерни завітло дерево. Думали, вишня, аж то — платан. Ми всі — біологічна зброя. Ох, мамо, як же це тобі пояснити?

Тепер замість горизонту у мене шнурок для білизни. На ньому — прищіпка. Найближчим часом я обов'язково повишу сушитися якесь оголошення.

23

ПРОСТО НЕБА #5

ідри́к
фото Ростислава ШПУКА

toilet

У віці шести років я ледь не опісявся посеред Санкт-Петербургу (котрий тоді звався Ленінградом). З того часу тема вбиралень, нужників, клозетів та виходків, а також громадських туалетів видається мені актуальною.

Туалети – взагалі благодатна тема. З якого, перепрошую, боку не глянь – всюди злободенність та доречність. І, недооціненість. Одна з причин, чого люблю письмо Буковські – він з однаковою пристрасстю констатує, скажімо, любов і велику потребу. Його герої не бояться срати і сцяти – і тому вони переконливіші за людиноподібних персонажів, анатомія котрих дозволяє авторові ігнорувати природні потреби. Звісно, я не вимагаю повної легітимізації відповідних зображень та описів, але коли в House M.D., квінтесенції телевізійної неполіткоректності, за 5 сезонів жодного разу не показали, що лікар відливає у раковину – не вірю я в таких лікарів. А лікарі таки відливають – працюють як волики з ранку до ранку, і до туалету нема коли збігати – а раковина в кожному кабінеті є – руки мити.

Чи от інший підхід: громадські вбиральні та всесвітня теорія змов. Я про ту теорію, в якій говориться, що забитою людиною легше керувати. На Заході, певен, це проявляється в гаслі «Відеокамера – в кожна кабінку». Західна людина розуміє, що за нею невідступно спостерігають, тому вона призвичаюється бути нещасною і не сіпатись зайвий раз – нагорі все бачать, причому буквально. В нас громадських туалетів тупо нема. І до існуючої, далеко не рожевої життєвої ситуації додається ще й ця. Що теж не додає щастя.

Туалети бувають різні. 1996 року, коли наша зміна летіла на Кубу в дитячий табір, мали пересадку в Шенноні, Ірландія. І крім вигрібання lucky change з фонтанів (кілограмами вигрібали, між іншим), ми ходили в туалет. Зграйками. Не справляти потребу, а на екскурсію. дивитися на Неймовірне Біле Диво Яке Невідомо Як Змиває. Вражень, як бачите, на все життя.

– Як це – вбиралень нема, – питаєте ви. Є, є. Але не вбиральні. І не громадські туалети. Ці слова чудово виглядають на папері (нетуалетному) в офіційних документах. А насправду маємо напівзруйновані уламки радянської імперії типу сортир, підтипу «очко». Зустрічаються ці архітектурні шедеври раннього мезозою з тою самою частотою, що й скелети динозаврів – хоча, на щастя, представляють не тільки археологічну цінність. Зазвичай це викликано тим, що факт віднайдення виходка стається на межі середньостатистичних людських можливостей, коли потреба бодай якогось комфорту всуціль витісняється просто потребою.

І тоді в пригоді стає кмітливість.

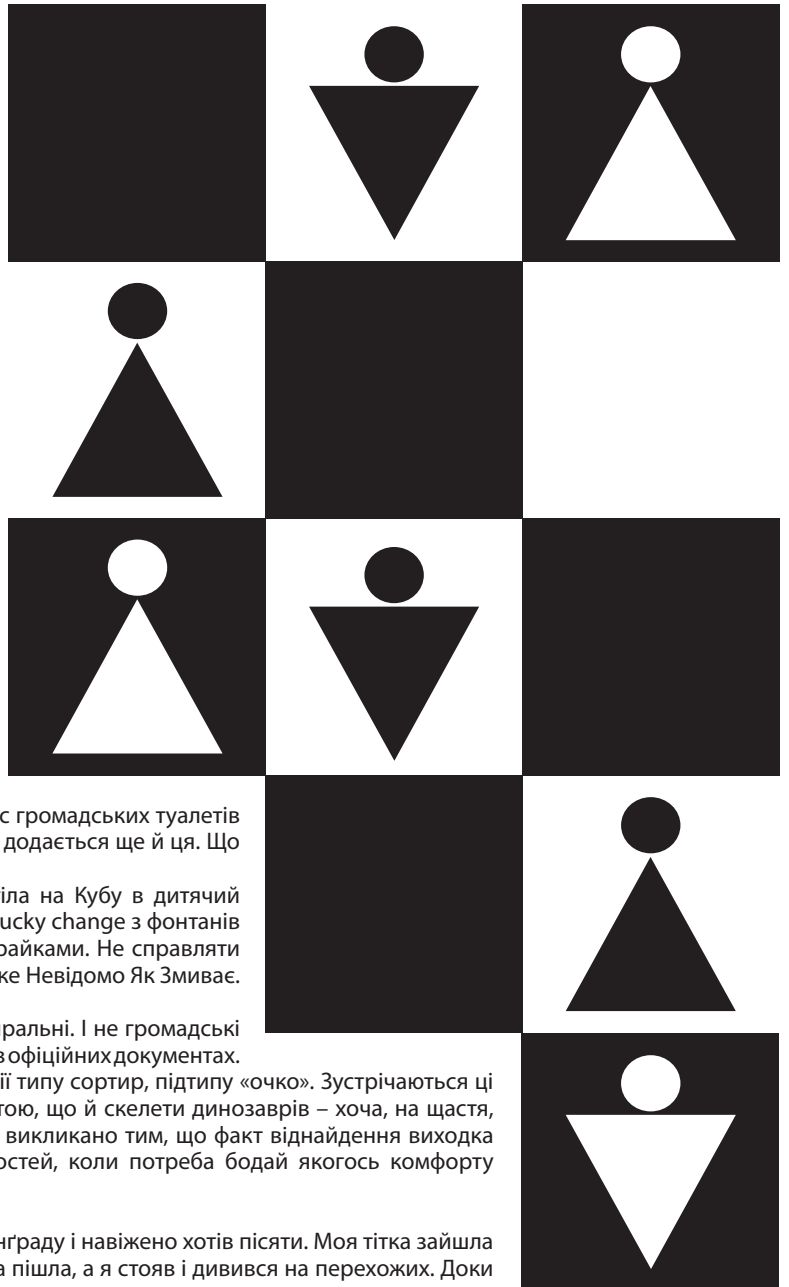
Влітку 1988, коли мені було 6 років, я стояв посеред Ленінграду і навіжено хотів пісяти. Моя тітка зайшла кудись у справах, а мені сказала чекати на неї на вулиці. Вона пішла, а я стояв і дивився на перехожих. Доки не схотів відлити.

Тут можна було б поставити екскурс у суспільні настрої тих часів – уфологію, наприклад, чи Кашпіровського. Пам'ятаю, втім, що більше за викрадення чужопланетянами я боявся Чікатіла і маніяків загалом. Історіями про жахливу долю малих дітей, вкрадених поганими людьми мене годували часто. Тому я стояв і збирався стояти далі. Тільки от опісятись дуже не хотів. Все-таки 6 років, великий гевал. І сцяти на стінку, коли тут люди ходять (і, між іншим, міліціонери, а міліціонер хоч і не погана людина, але все-таки) – непристойно. Хоча, чим більше терпиш, тим менше важать суспільні норми.

От стою я, дивлюся на перехожих, і помічаю одного хлопа, який ішов у мій бік і пив пиво. Допивав, власне. І коли проходив повз мене, то доковтував останнє. І збирався викинути. Мені лишалось тільки переступити через себе і вичавити «Молодой человек, бутылочку не выбрасывайте!». Звісно, слова були інші. Але подібні.

Далі все просто. Використав пляшку за прямим призначенням. До стіночки відвернувся.

Кінець історії. Дечого вона мене навчила. Але й у вас таких історій багато, не?

24

ПРОСТО НЕБА #5

стронговський

Т И С Я Ч І   М И Т Т Є В О С Т Е Й   С А М О Т Н О С Т І

Йду містом. Деякі вулички ледь освітлені, ліхтарі намагаються осягнути своїм світлом неосяжне... темінь всеодно щось з'їдає...

Слухаю музику, йду мовчки, ні слова. Щойно пройшов повз пан, років 35-38 з двома панянками. Руки його були складені позаду спини, не їхньої – своєї. Він був з ними і наче десь далеко. Що спіткало його сьогодні? Що змусило так сильно заглибитися всередину свого єства, забути про те, хто з ним, де він, навіщо. Можливо розмова була цікавою, але поряд з тими двома панянками він виглядав самотнім... Із темряви виплила постать нічного прибудди. Стара, поношена коричнева куртка, такі ж черевики, джинси темно-синього кольору. Обличчя – червоне, змучене, розчароване, в очах – безнадійність. Поряд бігла чорна собака з добрими-добрими оченятами, котрі знали можливо більше, аніж ми усі. Я зупинилася позаду того пана, і дивилась йому просто у спину, собака дивилась на мене і розуміючими очима пояснювала мені все те, що ніколи нікому не могла

розповісти. Той забутий Богом пан мене не помічав. Я стояла і дихала йому у спину, намагаючись зрозуміти чому зараз о 22:00 він сам, купує ті дві пляшки пива... навіщо? Я погладила чорну як ніч собаку, і серце стиснулось від того, як ніжно вона дозволяла себе пестити. Нарешті пан повернувся і, побачивши мене, наче зрозумів усе, що я переживала, зрозумів, чому я стояла у нього за спиною, про що розмовляла з його собакою. Йому не залишалось нічого, окрім як опустити очі додолу і зникнути. Він зник. Я купила соку, не того, що хотіла. Підсунули якийсь персиковий замість виноградного. Зрештою, хіба це має якесь значення?

Прямую далі, сіла навпроти світлофора, запалила цигарку (еххх, подумалось, щойно після спортзалу і палить, гидота. Але хто казав, що жити легко?). Яскраве світло фар світило мені у вічі, я палила цигарку, тихо вдихаючи у легені дим мого забуття, мого розуміння, мого бажання знати, я сиділа і дивилась прямісінько у ті фари, які, наче були зобов'язаними мені щось розказати. Один хлопчина пройшов

повз, від нього теж віяло якоюсь самотністю, але крок був впевненим. На розі, потупившись у бруківку, рівно 20 хвилин стояла дівчина. Ей, хлопчине, повернись – ось вона! Глянь! Ось стоїть, чекає, а ти просто підійди і спитай, чи гарні сьогодні зорі! Чуєш мене? Ні... він пройшов... не повернувся. Я допалила мій шматочок смерті, підійнялась, пішла, ловлячи устами повітря. Очам хотілось плакати, чому? Та бо скільки людей у цьому місті, стільки й проблем у кожного, стільки ж самотності, стільки ж розчарувань. Ми завше пам'ятаємо наші розчарування, а куди ж діваються миті радості? Ніхто не говорить про щастя, лише нові проблеми є приводом для зустрічей.

Вечір... такий таємничий, наче щодня однаковий, але повітря пахне осінню. Повітря пахне життям, і я вдихаю і вдихаю, глибоко дозволяю кулькам щастя проникати у мої легені і кров. Вечір... Я б так хотіла тебе продовжити... Завтра зустрінемося знову... вечір...

Tama МАННАХАТА

25

ПРОСТО НЕБА #5

ілюстрація Ромка ШУКЕЛЯ

Будинок із триповерховими дверима

26

«І піду в самко-мотність»

Е. Берджес,
«Механічний апельсин»

Важко писати про самотність, коли ти щойно розпрощався з друзями, коли ти нещодавно повернувся з гостин, коли до тебе завтра прийдуть знайомі з іншого міста.

Здавалося, підлога тоді була низькою. Чи, принаймні, нижчою від усіх, на яких доводилося колісь спати. Якщо звисити з матрацу голову – вона на півзгині шиї торкалася паркету. При цьому не доводилося відчувати некомфортність. Вона лежала напівоголеною чи напіводягнуеною. Її груди, як і усе тіло, були у мурашках. Так, у таких маленьких чорненьких, що прилазили, коли тіло відчувало легке тремтіння і лоскотання, прохолоду та відвертість. Вона лоскотала маленькими ненафарбованими нігтями свої руки, плечі і з'їжджала далі по матрацу, аж поки її талія не стала на краю, ніби посеред терезів.

Можна говорити про самотність як про відсутність людей, з котрими можна ходити колами містом чи до яких можна зателефонувати через

рік після вашої останньої зустрічі. Звісно, якщо не змінився телефон і не загубився папірець із чийось почерком.

На стелі висіло дві павутинки. Їх важко було назвати павутинням, бо виглядали наче водорості, загублені посеред скелястого дна моря. Вона пригадувала щось подібне, витягала з дитячих морських спогадів. І знає, що це її лякало тоді, маленьку, яка каталася на катамарані й дивилася у воду на ті зелені скелі. Вона не знала, що то був мох, лише думала, як це гідко ступати по тих слизьких скелях, падаючи і замащуючи тіло у зелену багнюку.

Не завжди не вистачає людей. Часом просто не вистачає часу (часом-час-у), щоб зупинитися і подумати. Звісно, на це можна відвести старість. Але чи всі її побачать та відчують? І я не вірю в те, що думки приходять лише до тих, хто пише. А до тих, хто читає?

Сьогодні їй було байдуже на час. День для неї ставав не більше

аніж просто дивитися фільм, читати книжку, зробити щось поїсти, помити посуд, читати книжку, сходити в туалет, зробити чай, дивитися фільм, лежати, думати. Дні для неї ставали не більше ніж дивитися Бертолуччі, читати Зінгера, робити салат з капусти і перцю, помити тарілку, читати Прохаська, сходити попісяти, залити окропом кружку зеленого чаю із соусом чи залити мате у калабас і тикнути туди бомбильйо, дивитися Кім Кі Дука, лежати, думати. А ще, звісно...

Люди часто занурюються у своє мистецтво, щоб час минав швидше, щоб стрілка годинника була схожа на леза кольорових ножиців, щоб потім було що дарувати наступним, хто зануриться.

Кожного безчасового вечора вона сідала на підвіконня і підглядала за людьми, зовсім не ховаючись, радше виставляючи себе. За людьми. Вона надавала цьому велике значення. Їм, невідомим, котрі зрідка дивилися на велике вікно на четвертому поверсі,

на якому сиділа вона. Світло майже завжди світилося, навіть якщо вона ходила оголена. Вона думала, що їм байдуже хто там, але їй ніколи не було байдуже на них.

Кожен кує власне почуття із тисяч факторів день у день. Чи то цвіт, що падає в калюжу, чи тітонька, що миє вікна. Найчастіше дивування свідомості приносить те, що здається нерухомим. Насправді ж воно – живе.

Часто вона думала, скільки людей пам'ятають її, коли проїжджають повз будинок. Якщо вони бачать її у вікні, на котрому не висить ні тюль, ні штори, що вони думають? Чи вона сама? Чи її батьки поїхали кудись? Чи вона самотня і її нещодавно хтось покинув? Чому тоді сидіти на підвіконні і дивитися у вікно? Так роблять лише напіврозгублені чи напівщасливі люди? Ха, напівщасливі. Невже справді хтось так думає? Ще вона завжди міркувала, що у будинку навпроти хтось за нею підглядає. Тому вона часто спеціально знімала светр і випростовувала плечі, щоб її груди здавалися ще більш пружними. Вона рідко одягала вдома ліфчик, там він їй заважав. Мабуть, вона так і не дізнається чи було для кого так старатися. Можливо, ніхто й

не відгортав тюль у своєму вікні протилежного будинку.

Коли тобі не так як завжди, а це вже кожен відчуває самостійно, ти починаєш думати про вічне. Про те, що зникне улюблена кішечка, про те, що вже не знайдуться будівлі Вавилону, про те, що зараз ти зник для усіх, або усі для тебе. Добре, якщо ти думаєш і зворотно.

Їй завжди було цікаво хто їздить в останніх маршрутках. Вона лише могла запізнюватися на них і йти пішки. Якось у нічному місті вона зустріла чоловіка, який запитав: – а жовта смуга була? Вона дивилася як іде геть остання маршрутка, спинилася і сказала: – я не помітила. На що він відповів: – а мені здалося, що була, сприйнявши її «не помітила» як повне заперечення існування жовтої смуги. Вона йшла далі по дорозі, на якій вже не було видно маршрутки, що мала довести її додому і думала про існування жовтої смуги і свої слова «не помітила».

Силует того чоловіка виникає у неї завжди, коли вона ввечері бачить маршрутку, що їде геть від неї.

Не завжди варто шукати порятунку у прекрасному. Швидше він знаходиться, коли ти приходиш до межі – нижньої. Або не ти. Коли хтось

доходить до цієї межі, а ти бачиш і починаєш щось... втілювати.

Сьогодні в написанні завжди втрачає час, адже для кожного воно різне. Саме сьогоднішній вечір вона проводила за фотографуванням будинку з дверима квартири. Світло було ввімкнутим. Якщо сісти на підвіконня і дивитися крізь скло на дорогу і будинок навпроти, то на цьому тлі відбивалися двері її кімнати і люстра. Світло її помешкання злилося зі світлом ліхтаря на вулиці. А її двері були дверима у будинок навпроти. Здавалося, потрібно було лише простягнути руку і відчинити їх, тоді був би простір для проходу заввишки у 3 поверхи. Такими великими були її двері в кімнату. Прості, білі двері. Вони ніколи не відчиняли їй проходи у сусідні будинки. Вона про це ще не раз пошкодує. Таке ось відбивання світла і його заломлення справляли на неї сюрреалістичне враження, від якого вона була у великому захопленні.

Бути наодинці із собою – це не завжди страшно. А якщо так, то варто лише відчинити двері навстіж.

Юліана ПАРАНЬКО **27**
фото автора

ЗАХІДНИЙ ФРОНТ МОЛОДОЇ ПОЕЗІЇ

Грицько Семенчук

Юля

Юля знаєш твоє волосся
аж занадто мокре занадто скромне
тож для тебе існує ціле Надросся
чи республіка Крим така автономна
задля тебе існують оці залізничні шляхи
і жовтаві маршрутки в тонах лимонів
ці величні вітри що ганяють птахів
ну а ти все стоїш настільки скромна
і пускаєш подих зимою крізь пальці
в бомбосховищах днів де блищать вітражі
крізь які видно всі ці химерні кружальця
із яких я знаходжу свої вірші
твої очі настільки темні захмарні
що уже звучать всі ці чорні алярми
і приходять солдати з ворожих армій
продаєш їм волосся своє задарма
от вони кидають тобі ці монети
окупованим містом уперто йдучи
ці монети вихоплюють з рук поети
випускаючи з рук довоєнні ключі
сніг упав як цукрова вата
на усі твої рідні центральні райони
а у білих засмічених пилом палатах
в котрий раз зникають усі заборони
Юля знаєш до ранку цього не стане
бо наш полк солдатський назавтра рушить
подививсь на залізобетонних вокзалах
бродять наші сірі утомлені душі

Мар'яна Максим'як

речі, що танцюють

це коли пропадають люди
і мовчать телефони
цифри беруться за руки і танцюють
сумують
за вікном тополі

а речі починають боліти
тугою і коричневим смутком
ось фото де ти оперся на стіну
і посміхаєшся
ось хрестик який ти носив
ось речі яких ти торкався
ось все що залишилось
опісля

і немає інших доріг
бо все що було зараз танцює
за дверима
за межами
за неказаними словами
за твоїм мовчанням
...

це коли пропадають люди
і мовчать телефони
цифри беруться за руки і
танцюють
танцюють
танцюють
сумують
за вікном тополі

Микола Шпаковський

100 Років без Дівчат

100 років без дівчат
Прибережні відблиски навіюють спокій
Полковник Наварро полишив всі фікції любові
Щодо королівни Q. у довгу чорну шухляду
Афродіта не показувалась на люди ще здавна
Європеїда звідкись знайшла натхнення на 1001
Коханця на ніч одну в якомусь гуртожитку

Полковник теребить за вухо пітбуля
Він вірить у дружбу як ніхто інший
Видудливши абсенту на три четверті
Гукає сержанта: Відбий од французів
Тридцять галонів червоного

100 років без любові
З побічним ефектом смерті
Вільніше нема вже куди
Мужньому ворогу – честь
Зраднику – 100 батогів
Духовні вправи Наварро

Полковник курить косяк
І це останній десерт
Напередодні його уродин
У передвечір поразки
На коралах Нептунових рифів
Від руки божевільного мавра

***

Ми з паном Рутковським сиділи
У тернопільській кнайпі «Майдан»
Він як зазвичай – із великим пивом
По раз перший куштуючи мозок з пательні
Я як католик скромніший – із чаєм
(До-пори-до-часу)
Балакали про міфи плани що от-от..
Як то навесні все дівочо завітнути має
Квіткарка віку моєї бабці підійшла
Простягнула смутні в'язки квітів і
Констатувала: ви без дівчат...
Я пускаючи носом дурну тютюнову хмаринку
Доповнив: *вже як 100 років без дівчат бабцю*

Оксана Васьків

Камікадзе

Ніжність, тривалістю в термін армійської служби
Будь-яка участь в бою – неминуча поразка
Кожного ранку пришпилюю табельну усмішку
Знаєш, таких називають летун-камікадзе

Креслять між нами кордони воюючі сторони
Вкотре вже поспіль зірвалось хитке перемир'я
Після маневрів додому вертаюся стомлена
Мабуть покину літак і піду в дезертири

Тут, на землі, трибунали мене не шукатимуть
З небом двобій остаточно вичерпує сили -
Більше не хочу терпіти ворожих локаторів
І горизонт озирати крізь вічко прицілу

Тільки для кого тремтить у ранковому світлі
Наших секретних лєтовищ висока трава?
Я відчуваю присутність священного вітру
Діє військова присяга. Пора за штурвал.

29

Тарас Федірко

Вслухайся
очима, боледоторком пальців:
то перекопують подих
не для слів голоси.

І нема порожнеч для
ротопроваль, нема - слухати:

падіння виламаного
із мови, із часу
тіла, снування молитвонитей,
що зашивають яму зсередини.

Вслухайся,
то вилущуються назви з веж кликання,
то в оствори неозначеності
просилується виторочене зі слів -

без'я,
без'язике.

Вогонь по собаках

(Майк Кейтон-Джонс, 2005, «Shooting Dogs», «Отстреливая собак»)

Кажуть, братовбивча війна найжахливіша. Жахливі усі, але саме у цій відчуваєш ненависть зблизка. Вона живе біля тебе по сусідству.

Про Руанду, країну у центральній Африці, я не чула до цього фільму. Тепер цю назву не забуду.

Населення цієї країни поділяється на хуту (більшість, у тому числі і влада) і тутсі (меншість). Під впливом Заходу президент неохоче дав згоду, щоб в уряді була частина тутсі. Біля столиці Кігалі було розташовано маленький загін, котрий мав спостерігати за ламким миром.

Тутсі не здається дивним те, що переписують саме їхнє місце проживання, кількість членів сім'ї. Вони звикли бути меншістю, але зараз все змінилося, у них рівні права.

Скільки актів геноциду треба вчинити, щоб

вийшов геноцид?

Весна 1994 року стала переломною в історії цієї держави, у переломі якої видно ненависть у вигляді крові та кісток.

Після смерті президента Руанди в авіакатастрофі починаються постріли у місті. Незахищені люди – тутсі – збігаються у стіни технічної школи, на території якої перебувають миротворці ООН, у права яких лише входить спостерігати за миром. Використати зброю вони можуть лише у випадку самооборони. Люди налякані. Вони розповідають про смерті, які бачили власними очима.

Лише після того, коли сказали, що у школі переховуються європейці, вирішили відреагувати телевізійники з BBC. І журналістка каже, що коли вона бачила мертву білу жінку, то це у неї викликало сльози, тому що вона уявляла свою маму. А тут – це лише чорні жінки. Це лише африканки. Серце не зникає до смерті. Страшніше.

Воно починає вважати їх такими, що не мають значення. Починає грати роль твій колір шкіри, твоє походження і громадянство. Чому?

Повна окупація для тутсі. Коли священник зі школи хоче купити ліків для новонародженого, його питають: «а дитина хуту чи тутсі?». Хіба діти винні у тому, хто їхні батьки? Хіба діти винні у війнах, які чинять дорослі?

Бути тут – це не мій вибір. Бути тут і нічого не робити – також не мій вибір.

Здається, надія лише у військових. Але після вбивства миротворців їх відкликають назад. Люди кидаються під колеса, щоб вони не їхали. Люди знають, що це кінець. Евакуюють лише європейців. Ніяких африканців!

Вдається врятувати кілька дітей, але ціною життя священника.

Тут моя душа. І якщо я поїду – я можу її втратити.

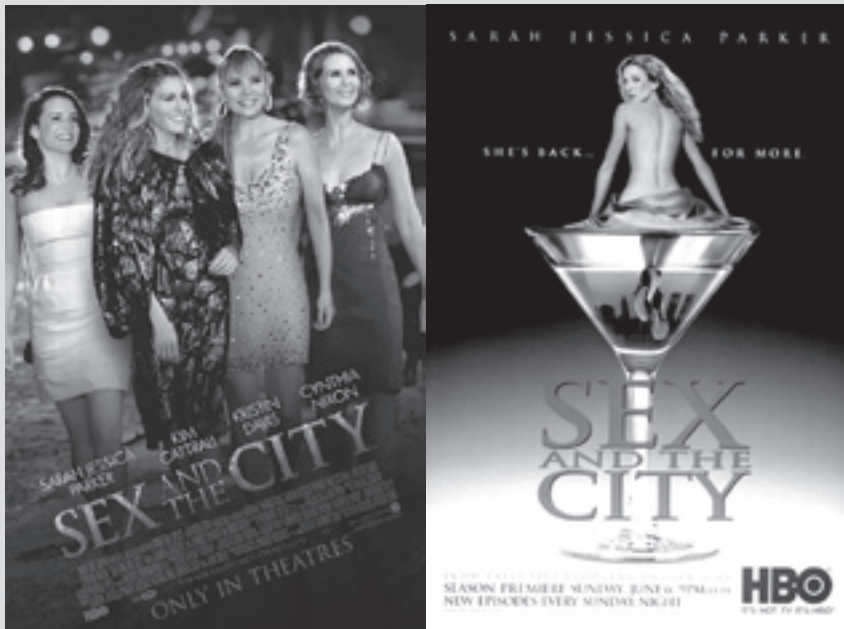
2500 руандців (тутсі) було вбито 11 квітня 1994 року. Впродовж квітня–червня в процесі геноциду хуту вбили більше 800 000 руандців.

У фільмі брали участь ті, хто вижив. Це були люди, що повністю або частково осиротили під час геноциду: 3-ті помічники режисерів, помічники костюмера, сестра милосердя, електрик, декоратор, помічник відеорежисера. Вони присвятили це фільм тим, хто загинув у 1994.

Після цього фільму мовчання схоже на хвилину вшанування пам'яті. Вбитих людей не повернути. Можна лише розказувати знову і знову про жорстокість інших, які також мають у переліку своїх органів серце. Але воно просто стукєє і не подає ніяких проявів людяності. Кому потрібна війна? Тим, кого вбили?

Юліана ПАРАНЬКО

30

Секс та місто

(Даррен Стар, 1998-2004)

Секс та місто, секс у великому місті, секс у маленькому містечку, секс у селі міського типу чи секс у дворі якогось клубу – так чи інакше все зводиться до одного. Серіал «Секс та місто» (Sex and the City) вийшов на екрани телебачення у 1998 році і одразу набув популярності серед більшості жінок США, а згодом заповнив усі закутки світу. Жінки усіх вікових категорій, різної ваги, успішності

та поглядів на життя завзято вивчали кожен серію та надавали серіалу актуальності у всіх випадках життя. Даррен Стар, уміло поєднавши у своєму творінні все, що хочуть чути та бачити жінки, став ідолом жіночих душ і приніс кінематографу США чималий дохід.

Ближче із впливом фільму я зіткнулася десь у закутках студентської квартири на найдивнішому святкуванні Нового року. Це свято має для кожного з нас дуже велике значення, особливо через прикмету «як зустрінеш – так і проведеш». Отож,

на Новий рік усі дівчата та жіночки намагаються заволодіти чиясь крайньою плотткою, щоб забезпечити собі активне продовження року. Але на тому святкуванні все було по-іншому: чотири незаміжні, молоді дівчини тулились одна до одної на вузькому дивані і переглядали одну за одною серії «Секс і місто». Кожна намагалася вчасно витерти слину, що крапала з рота, при згадуванні слова «секс». Найцікавішим було те, всі асоціювали себе із наймоднішою героїнею серіалу, і подумки приміряли на себе одяг відомих дизайнерів. Для кожної з них у фільмі знаходилося виправдання недограності та невдач в особистому житті.

Отож, повертаючись до чотирьох самотніх дівчат на Новий рік, котрий тривав 3 доби разом із серіалом та детальним обговоренням правил сексуальної поведінки – часами це видовище нагадувало мазохістський перегляд порнографії. Кожна з дівчат уявляла себе під чоловічими тілами різних сортів, і ці фантазії допомагали їм самоствердитись у власних очах. На закінчення третьої доби дівчата зі стомленим виглядом почали роз'їжджатися по домівках – так, наче вони прожили тисячі життів із усіма чоловіками та задовольнили усі свої потреби.

Після цього я ще довог думала про вплив таких фільмів, адже з однієї сторони – це знущання над психікою дівчат, затягування їхньої свідомості у світ без обмежень та усталеної моралі власної країни. Але з іншої сторони, героїні серіалу легко пояснюють будь-які невдачі та самотність жінок примітивністю чоловічої натури. Можливо, саме такі кінострічки ведуть до фемінізму та усамітнення людей.

Тата Маннахатта

Війна, котра завжди з тобою.

(Арі Фолдман, 2008р.,
«Вальс із Баширом», «Waltz with Bashir»)

Подивитися цей фільм варто з кількох причин. По-перше, «Вальс із Баширом» - гримуча суміш мультиплікації та документального кіна. Спогади вояків ізраїльської армії про військові дії в Лівані 1982р. постають перед глядачем як синтез рисованого мультфільму з флеш-

анімацією і тривимірною графікою. Протягом стрічки намальований головний герой, альтер-его режисера Арі Фолдмана, намагається відновити у пам'яті епізоди своєї військової служби під час ліванського конфлікту. Він зустрічається з армійськими друзями, котрим сняться ті самі сні і так з фрагментів постає картина етнічних чисток в таборах біженців Сабра і Шатіла.

Власне, тут ми підходимо до другої причини, через яку варто переглянути це кіно. Ми звикли сприймати війну, як щось відсторонене від сучасного життя, далеке і, найголовніше – як доконаний процес з переможцями і переможеними. Насправді війна триває постійно, вона поруч. Коли вдома може гриміти музика, із Заходу (варіант: Далекого Сходу) придуть нові молодіжні субкультури, а діти гратимуться у відео-стрілялки, вояк опиняється в іншому зрізі дійсності. Тут час іде нерівномірно, він може пришвидшитися – коли ти, новобранець, наляканий і заряджений невідомою силою на чужій території стріляєш по всьому підряд, тільки би пробігти цей марафон. Час може зупинитися і серед біблійного пейзажу у твій танк ціляться з ракетниці п'ятнадцятирічний хлопець, або його життя, або ваше. А ще час розтягується: тільки спостерігай з укриття як посеред розваленого міста на лінії вогню твій друг танцює страхотливий вальс із автоматом.

Фільм Арі Фолдмана висвітлює найгірший аспект воєн другої половини ХХ століття – геноцид. Про «етнічні чистки» в тому чи іншому регіоні

ті, що захоплюють у полон пасажирів літака чи підкидають вибухові пристрої у громадські місця, а так звана еліта, що сидить за зачиненими дверима і здійснює антинародні реформи.

«Економічна карта світу перекреслена: сімейні ферми були замінені на аграрні компанії, малий бізнес винищений гігантськими мережевими магазинами. Усі аспекти нашого життя насильницьким шляхом змінюються і завойовуються корпораціями. Малі містечка й села вимирають, через те, що хвилі економічних біженців вирушають у пошуках заробітку в місця накопичення капіталу».

Ілюзія стабільності, економічної рівноваги, ефективності представницької демократії обернулися для людей кризою, війною і терором.

Цей документальний фільм показує реалії Четвертої Світової Війни і людей, котрі борються за свою свободу.

Мексика (Чінапас), 1994. Повстання армії селян, що було реакцією на підписання політиками з США, Канада і Мексика договору названого NAFTA, адже неоліберальна глобалізація є смертним вироком для корінних народів. Виникнення Сапатистів.

Південна Корея, 1996-1997. Загальний страйк був першим у світі масовим протистоянням робочих проти корпоративної глобалізації.

Аргентина (Буенос Айрес), 19-20 грудня 2001 року жителі країни таки вийшли на вулиці, вимагаючи відставки керівництва держави і повалення військової диктатури. Вони досягли мети ціною багатьох жертв.

Італія (Геноа), серпень 2001. Протест проти G8 (20 червня, 2001 року під час протестів італійською поліцією було вбито молодого хлопця, Карло Джуліані. Йому випустили 2 кулі в обличчя з близької відстані).

Палестина, червень 2002. 15 ізраїльських танків увійшли у Дженін, знову зайнявши місто (від вересня 2000 року ізраїльська армія вбиває 1 палестинську дитину кожні три дні).

ось уже скільки років говорять мас-медіа. Цей страхотливий термін увійшов до вжитку поруч зі словосполученням «миротворчий контингент», але мало хто може засвідчити факт сучасного геноциду. Військові, перебуваючи безпосередньо у зоні конфлікту, «не бачать» масових вбивств. Під час ліванської війни офіційна влада Ізраїлю вмиває руки, в той час як на підконтрольній їм території правий рух фалангістів вирізає цілі села. Фолдман дуже буквально показав поведінку ізраїльських військових та політиків. І дуже правдоподібно змалював внутрішній світ звичайного солдата. В цьому світі нема патріотичних гасел і місця для подвигу. Тільки абсурдна дійсність, в якій людське життя насправді нічого не вартує.

«Вальс із Баширом» називають про-ізраїльським фільмом, аж надто часто чуємо ми виправдання з вуст намальованих героїв. Надто часто ліванців, які вирізали мирне палестинське населення, називають «християнськими фалангістами». Звісно, армія Ізраїлю не вбивала мирних жителів, вони просто стояли поруч. Режисер стверджує, що переможці і переможених не буває. Навіть той, хто пройшов війну не може дати достаточної відповіді самому собі.

Все-таки «Вальс із Башкиром» документальне кіно. Якщо ваше серце запалила якась політична ідея, тим більше, якщо ви марите про порятунок нації шляхом «священної війни» - подивіться до кінця і намальований мультик завдасть останнього удару.

Оксана ВАСЬКІВ

Четверта світова війна

(Рік Роулі, Жаклін Суен, 2003)

Про цю війну ще не пишуть у підручниках з історії, але вона відбувається зараз. Кожен з нас у неї мимоволі втягнутий. Четверта Світова – це війна без поля бою (поле бою – весь світ), війна без ворога (наш ворог – це система насилля і тотального контролю, що реалізується завдяки політикам і їх умовному авторитету, однак вони у свою чергу мають абсолютно реальну зброю – військових і поліцію), війна, що скрізь (у жодному куточку країни ти не сховаєшся від державних репресій, цензури як інструменту гноблення і ніде у світі – від власних стереотипів, нав'язаних суспільством). Тисячі громадянських воєн всюди (ті, хто має владу, намагаються переконати решту, що наш спосіб життя – єдиний можливий, що постійний страх і ненависть – це людська природа і брат іде вбивати брата, людина вбиває людину, людина вбиває.). Війна без кінця, адже війна і є кінець.

Дійсно небезпечні люди, справжні терористи, на чій совість скалічені долі всього людства – не

ПАР, вересень 2002. Вияв політичної активності, обізнаності і свідомості африканців, що мітингували проти приватизації комунальних підприємств, виселення людей з їхніх земель, проти свавілля влади.

США, 15 лютого 2003 року відбулася наймасовіша мирна демонстрація в історії. Більше 15 мільйонів людей протестували проти війни США в Іраку.

Відео- і фотосюжети з місць подій – достовірні. А автори цих сюжетів через об'єктив бачили вирішальні моменти в історії багатьох країн, що назавжди змінили долю їхніх народів.

«У кожному місці війна виглядає по-іншому: у деяких місцях вона вбиває кулями і бомбами, в інших – голодом і байдужістю». Однак ми не самотні у цьому світі, і об'єднавши зусилля здатні змінити його. І не варто вагатися, бо вони ніколи не легалізують мир чи свободу, не слід боятися, адже їхні армії не можуть окупувати наші мрії, а їхні в'язниці не можуть вмістити усіх нас. Це наш світ і ці вулиці належать нам. Тож час брати своє!!!

«Ми повстали, щоб захопити державу, але виявилось, що держави не існує. В реальності ми зустрілися з системою, котра простягається далеко за наші кордони. Але ми були народжені в боротьбі і ми перемагали й інші імперії до цієї. Ми зупинимо і цю війну, створивши для неї перешкоди на самому дні, за допомогою тисяч колективних повстань і актів непокорі».

Фільм озвучений редакцією порталу прогресивного мистецтва www.redar.ru, (де, до речі, можна скачати чудові фільми, і цей у тому ж числі, безкоштовно, без реєстрації, прямими посиланнями). Мистецтво мусить бути доступним, а таким його роблять лише безкорисливі митці і пірати.

Присвячується перемозі людства у четвертій світовій війні.

Юлія НОВОБРАНЕЦЬ

Два береги української літератури: Війна і самотність

Війна

Українська література – це рота, яку взяли в оточення, а вони замість того, щоб відбиватися, починають з'ясовувати хто кого здав і образив. У цій першій частині статті власне і будемо розрізняти солдатів (українських письменників) і їхніх ворогів (соціум, держава та ін. негативні фактори впливу на письменника).

Після прочитання цього епосу, я хотів би, щоб ви подумали одне: чи дійсно українській літературі потрібна внутрішня війна, якщо в цей час мури їхнього форту під назвою «Українська книга», з усіх сторін оточені хижою армією, яка усіма свідомими і несвідомими методами старається ввірватися у форт і знищити у ньому усе живе.

І тут нагадую собі, що коли у Франції, їхній відомий письменник Фредрік Бегбеденюхнувкоксузкапоту свого авто і на цьому його зловила паризька поліція, то про це написали усі найвідоміші ЗМІ і це дійсно було розголосом. А далі собі нагадую про недавній (і ще не завершений) скандал із книгою Олеса Ульяненка, яку заборонив Комітет з питань моралі. Ну для мене, наприклад, це дійсно скандал, нечувана подія і про це говорило середовище. Помічаєте різницю: у Франції про це говорить громадськість, а у нас – виключно середовище.

Тобто знову ж таки проблема в читаності української книги. Якщо ти читав письменника і більш-менш ознайомлений з його творчістю, то тобі дійсно цікаво почути будь-які новини. Тому, якщо у Франції зараз більший відсоток читає сучасну літературу, то і зрозуміло, що більший відсоток прочитав Бегбеде і вважає його особою публічною, про яку завжди хочеться почути щось слизеньке.

Отже, ми маємо безліч прецедентів з боку так званого НЕК, який ніби є органом визначення моральності чи аморальності того чи іншого загального явища. Бачив я і Костицького, який ніби є флагманом цієї дивної організації. Нічого продуктивного він не казав, здається, що його компетентність в сучасній літературі є нульовою, ну і звичайно, що склад цієї комісії і їхні рішення є чимось надто втаємниченим для зацікавленого загалу. Натомість бачимо що зараз дуже чітко вимальовується простий і законний механізм тиску на письменників. Тобто задля заборони певного твору достатньо якогось суперечного звернення з боку якоїсь

приватної особи. Отже у нас є проста формула: маємо письменника (Х), який написав вірш\прозу\статтю маємо приватну особу (вчительку Шепетівської СЗШ №3 \ пенсіонера з Дніпропетровщини занепокоєного загальним моральним спадом нації \ фанатичного керівника, якоїсь пронаціоналістичної організації чи письменника-графомана, тобто – У). Х пише твір, в якому зустрічається нецензурне слово \ заклик до сепаратизму \ детальний опис сцени ставового акту \ образа якоїсь з релігійних громад. При тому, що у творі це не є якоюсь основною думкою і взагалі для художньої цінності твору не є важливим. Маємо У, який має якісь особисті рахунки \ психічну хворобу \ відповідальність за моральне обличчя нації, пише звернення в цю комісію про недопустимість загальної доступності того чи іншого продукту мистецтва. А далі ця, так звана, комісія виносить авторитетне (!) рішення про заборону твору. Ну а далі стандартно – вилучення тиражу \ заборона виступів і т.д. і т.п.

Що найгірше в цій ситуації – а) це є законним; б) не існує якихось офіційних реакцій, а існує лише «дорадче рішення». Тобто, ні з якої сторони до цього ти не прикопаєшся і суд не виграєш. Маємо в Україні законну цензуру, на яку ніхто не звертає уваги. А гроші то зникають. Тираж журналу «ШО» вилучений, книги Ульяненка лежать на складі «КСД».

І коли завтра ти не побачиш на полицях Жадана, Андруховича, не побачиш в прокаті багатьох улюблених фільмів задумаєшся над тим, як тебе має держава. При чому колись це робило великий попит на твори «шестидесятників», тому що всі знали, що цензура ІСНУЄ. Зараз це навіть не робить реклами чи попиту, тому що не введений в курс літпроцесу люд думає, що цензури НЕ ІСНУЄ. Мовляв Європа і все таке. Чи хочете ви такого? Я – ні...

Самотність

Натомість, існують ті, кого всі ці війни не стосуються. Як на мене, всі ці люди, про яких йтиметься, – самі собі мистецтво, і тому є настільки цінним і популярними. Вони можуть бути не зрозумілими для загалу, мають різну естетику, але вони є уособленнями самотності для мене в сучасній літературі.

Перший з них, і як на мене, флагман української «самотньої» літератури – Тарас Прохасько. Він беззаперечно – найбільший сучасний український прозаїк. Його література,

які сам він – велика герметичність для самого себе і грандіозна відкритість і зрозумілість для читачів. Парадокс – скажете ви. Талант – скажу я. Порівнювати його з кимсь не варто – точного збігу все одно не знайдете, але хто може заперечити, що ментальність його творів самотня? Хто скаже що Прохасько є для всіх? Він просто пише, як живе. Пише собі в кайф. І чи не від того ми очікуємо його нових творинь з таким нетерпінням і уважністю. Вчувати Прохаська може не кожен. Від його книг віє ранковим холодом, який хочеться відчувати коли ти прокидаєшся, а от «Порт-Франківськ», наприклад, для мене є навпаки – теплом рідного дому чимось надзвичайно інтимним і непоказним, наче твоя власна чашка, з якої ти п'єш каву.

Якщо вже говорити про прозу, то ми маємо безперечний молодий феномен – Таню Малярчук. Здається, що її проза – темна і закрита. Але для мене ця авторка є копанням в глибинах самої себе чимось зовсім неподібним і прискіпливим, в плані образів і мислення.

В поезії безпосередньо, маємо таких самих самотніх лідерів. Передусім для мене – це Василь Герасим'юк. Його вірші – це подія, вибух, називайте як хочете. Це той птах, який перебуває на недосяжних вершинах. І це не значить, що хтось не може досягнути рівня Герасим'юка. Це просто значить його особисту естетичну значимість і винятковість, навіть «повітряність». І в цьому випадку дорівняти до його винятковості може поет «землі», людина ґрунту і нестримного сонця – Олег Лишега. Довгий, в свої поезії він і Герасим'юк – є лідерами інтелектуалізму в сучасній українській поезії. Маємо від них не так багато і не так часто, але це є правильним тому, що хороша поезія має бути дозованою і рафінованою, може навіть витриманою, як гарний коньяк.

Натомість в Україні поет мимоволі. Поет, якого можна характеризувати, як поет безвиході – Павло Гірик. Біль від самотності сприйняття цього світу, несправедливості і обрамлення інтонаціями Шевченка, Плужника, Антонича і Стуса залишається (незважаючи навіть на Шевченківську премію) непомітною в літературі.

Також хотілося б наголосити на винятковості безперечного самотнього «квіткаря» – Костя Москальця. Нетривкі подихи на скло – от що є віршами цього автора. Це один з небагатьох українських поетів, який вміє описувати холодні речі мовою тепла. Сформований і

величний у образах Москалець є одною з найзакритіших персон в українській літературі. Інше питання чи це є потрібним для нього?

Далі мова йтиме про одного з небагатьох справжніх українських імажистів – Остапа Сливинського. Сам поет каже, що старасться читати будь-яку річ. І справді в його віршах все від маленької ковдри до величезних львівських будинків є текстом. Виняткова лексика творів і постійні нічні переживання автора надовго залишать слід у свідомості кожного цінителя поезії.

Молода, але вже серйозна поетеса Богданна Матіяш, попри всі перемоги чудові рецензії та інші голосні речі залишається скромною і дещо внутрішньою у своїх текстах. Постійний монолог і рішучість підкріплені серйозною майстерністю – ось що дає їй змогу бути водночас самотньою і показною в своїх віршах.

Нещодавня поява на книжкових полицях книги «Пам'ять і місце» львів'янина Юрія Кучерявого, доводить, що кращі традиції європейської поезії відображаються і в українській літературі. Кучерявого не можна віднести до якоїсь течії. Те, що є в його віршах, здавалося б, є у всіх і водночас ні в кого. В його поезії помітна гарна філософська школа, тому ми маємо безліч самотніх риторичних запитань, які певно і не потребують відповідей. Можливо, так і задумано, а, можливо, відповіді знає лиш сам автор.

З молодшого покоління, для мене існує безперечний лідер літературного «самознищення», – Юрій Завадський. Самотне бродіння уламками власної душі, перевертання поетичного мислення, коротка, як постріл, думка і важливі звуки нашої свідомості. Юрко, здавалось би, кожним текстом притискає до своєї шкіри гаряче клеймо, яке залишається в пам'яті надовго.

Отже, бачимо, що у нас існує ціла плеяда авторів «самітників». Це є далеко не повним списком людей, які претендують на ознаку глибокої і високої літератури. І поки ці автори є в наших книгарнях, мусимо їх читати і чекати Нобелівських премій і всесвітнього визнання української літератури, як явища безпрецедентного. Тільки от коли ми зрозуміємо, що читати їх варто і потрібно?

Я сподіваюсь, що вони все ж залишаться еталоном для прийдешніх поколінь інтелектуалів і їхні імена не мовчатимуть, а навпаки закликають до нових перемог і звершень нашої рідної української книги.

Григорій Семенчук
спеціально для «Просто Неба»

Цівка сперми в кадрі порно

Вау, вийшов друком, а ще й в нашому перекладі Вікторії Наріжної, свіженький роман, а точніше детектив-бойовик-порнуха, американського письменника українського походження Чака Палагнюка, або, по-вашому, Паланіка.

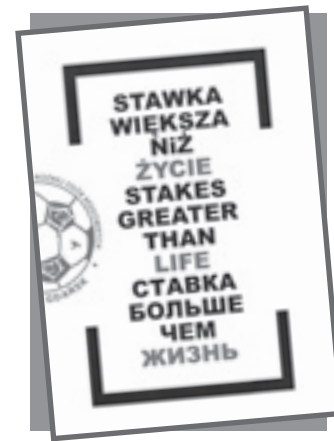
Чому я сказав детектив: бо кульмінацію роману автор закручує, як в гірших фільмах Франсуа Озона. Чому бойовик? Бо таку шалену швидкість, коли шістсот мужиків проходять через одну жінку, я спостерігав тільки в кращих голлівудських бойовиках. Чому порнуха? Ну... самі подумайте.

Та й взагалі, сам автор обізвав свій твір «снаффом» (снафф – фільм, який зображує справжню смерть чи вбивство акторів без мети і задля розваги). Отже, цей фільм так і називається, Снафф. Зрештою, як й інші порнометражні фільми «Листоноша кінчає двічі», «Рот да Вінчі», «Чарівник країни поз», «Перша світова повія: глибоко в траншеях» тощо.

Чи вам говорить щось таємниче прізвище Кессі Райт? Мені так само. В кінці кінців, автор має право на власну вигадку. І цього разу – це порнодіва. Або: порноконячка. Або: порнозірка. Більше: це її останній вихід. Після успішних «Злягань по-італійськи», «Трьох днів кондома» та «Мінетів округу Медисон» Кессі Райт виходить на останню стометрівку, точніше, шістсотметрівку, точніше, шістсотспермівку. І далі ви уявляєте, що вона, себто Кессі, себто, порновумен Райт, лежить в студії під мірадами студійних прожекторів, лампочок і телекамер, і... ставить рекорд. Світовий рекорд. В іншій кімнаті, себто, це вже така зала, стоїть шість сотень чоловіків, себто, зіпрілих, в самих майтках, менів, що чекають на виклик до нашої героїні. По суті, всі вони стоять у черзі. Тільки викликають їх не за порядком, а абияк: щоби порнозв'язочка Кессі так само стогнала п'ятсотдев'яностодев'ятому, як і першому! (Остання фраза – власні спостереження Палагнюка).

Отож, я визначив, що цей фільм-роман піднімає дуже важливі проблеми людства. Це і питання черги за «дивом», що свого часу описав Сорокін в своєму мегапопулярному діалозі «Черга»; це й одвічне питання батьків-дітей (а у снаффі – це помста доньки своїй холодній матері), що свого часу силкувався зобразити Тургенєв; це й питання бездомності, сирітства, нужденності та безробіття, котрі, хоч і не послуговували авторові лейтмотивом, проте були згадані, аби просто про це не забувати. Це і історія про Зельду Зонг... якщо ви знаєте, хто це така.

Якби один американський журнал (мається на увазі AVN Magazine. – прим. редакції) висвітлив «Снафф» як новинку порноіндустрії, гадаю, люди, які працюють в цьому журналі, не помилилися б. Бо «Снафф» – це друковане порнокіно. Для тих, хто дивився «Діру в моєму серці» Лукаса Мудісона, цей роман присвячується. І насамкінець – анонс Палагнюка: «Шість сотень чуваків. Одна порнокоролева. Світовий рекорд усіх часів. Обов'язкова річ для колекції всякого поважного збирача еротичних штукоч».

Ставка більше ніж життя

Ставка більше, ніж життя. Можливо, саме тому вартує поставити. Ризикнути і не шкодувати. Вірити в те, що воно тобі допоможе. Футбол – назва твоєї ставки. Футбол – засіб прости застуди. Футбол – початок нового життя. Ти – бездомний, безтурботний, але безсмертний. Тобі є що забути і що вартує згадати. Ти купуєш увагу своєю наполегливістю. Ти виходиш на поле і забиваєш гол.

«Футбол – це, можливо, найкраща модель людського життя. Тому що футбол, як і життя, це командний проект. У футболі завжди присутні боротьба і перемога. Біль та щастя. Рівність перед законом і повага до суперника. Дитячі спогади і дорослі зв'язки. А ще у футболі ніколи не буде останньої гри», – говорить Аркадій Тюрін у передмові.

Чотири роки тому Благодійна спільнота імені Святого Брата Альберта організувала футбольну команду з мешканців нічліжки. Згодом вони провели перший Кубок Європи з футболу серед бездомних. Альбертинці на власному прикладі показали, наскільки може змінитися людина, «вийшовши у кольорах національної збірної під звуки гімну своєї країни у світлі прожекторів на спортивну арену. Це справді вражає», – ділиться своїми думками Павел Яскулскі.

Саме такі моменти назавжди зберігає пам'ять бездомної людини. Ці миттєвості змінюють її погляди на життя, на саму себе, надають їй нової сили, впевненості у собі, допомагають відновити почуття гідності. У цьому ви можете переконатися, прочитавши трьома мовами 15 інтерв'ю з учасниками футбольних змагань, подивившись кольорові світлини, що яскраво відображають настрої футболістів, врешті-решт, вийшовши на поле і зігравши за бездомну команду.

Все тільки починається!..

LIVEJOURNAL

34

ПРОСТО НЕБА #5

talkachov

Що ми знаємо про рак?

Apr. 9th, 2009 at 11:32 PM

Сьогодні померла молода дівчина Ольга. Їй було всього 28 років, і вона щойно народила дитину. Смерть від раку – це страшні муки.

“Від журналістів, громадських діячів, медиків і політиків я постійно чую нескінченні розмови про загрозу СНІДу, про протидію туберкульозу, а ще про грип і целюліт – чума теперішнього часу. Однак, я чомусь нічого не чую, не помічаю про катастрофічну загрозу захворюваності на рак!”

annnychka

Apr. 9th, 2009

Мене переслідують вірші. І то вже навіть не смішно))Цілими днями в голові крутяться рядки, стовпчики, окремі фрази... Шувалова в перемішку з Андруховичем і Шевченком...Знаю, що єдиний спосіб позбутись переслідування - згадати вірш повністю. Та повністю я їх просто не знаю. Тому приходжу додому і вивчаю вірш напам'ять. Але наступного дня в голові починає крутитись щось інше...

dehvolt sister

ЯВШОКЕ

Apr. 9th, 2009 at 9:34 PM

Тікішо я подруге в кіоску мала купити цигарки. І що Ви думаєте? Мені не продали їх.Сказали що я замала. Дрібниця а приємно....але я в пізду в шоке,а подруге весела. А коли в 12 мені L&M па дурасті продавали то ніцьо..... відсутність мейк апу річ всьотакі ніплохая, еслі дають так мало лет.....

fairy like

Apr. 13th, 2009 6:49 PM

Млять, це вже треба бути абсолютно конченим збоченцем, щоб під пошуковим заголовком "дитячі ліжечка" заховати порносайт!!!!:((((

faina kaplan

May. 1st, 2009 4:26 PM

У вас є такі знакомі, шо, наскоко ви знаєте, не мають грошей, но їздять оддыхать, наприклад, в "ізумітельний санаторій Міноборони в Партеніте, где целый день далають масаж, купаються в грязевих ваннах, кормят как на убой очень вкусно, і медсестра пріносіт панамку прямо на пляж, еслі увідіт, что я загоряю без панамкі!"

Якшо сказать, шо ето ж, наведено, дорого, то вона скаже: "Нет, ето не дорого, я по знакомству делала путевку за піісят гривень в день".

Шо це за знакомства такі, де можна познакомиться?

Ше одна женціна малоімуща і безработна, судячи по її щоденику, недавно повернулась з Санфранцизька, де проживала в розкошному готелі, а потім купила ковточку за 220\$.

Я купляю собі домашні тапки за 10 доларів і мене муча совість і даве жаба, бо домашні тапки не должні превішать по стоїмості 3 долара.

Подорожувать я вопще не можу, бо мене немилосердно даве жаба. Хіба шо по знакомству поїхала б в санаторій за піісят гривень, якби було таке знакомство.

gr kruk

May. 3rd, 2009 12:48 AM

Поки я видужував (до речі - дякую за ваші побажжня!) а потім був у Сполучених Штатах – робота не лишала часу переглядати Інтернет, тому тепер, після досить тривалої перерви переглянув новини українського літературного процесу: самопіар, гризня між собою, знову самопіар, скигління, знову самопіар, знову гризня. І здалось мені що спостерігаю за хірургами в операційному вбранні, корті вивантажують велику машину гною.

rainy lily

Apr. 30th, 2009 5:59 PM

от цікаво мені стало: яка ера настане після ери аднакласніків і контакту? були чати, були форуми, є блоги, а шо далі? як ви думаєте?

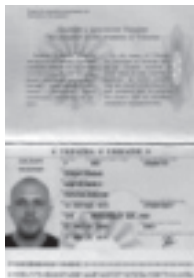

induktor

Сістема

Apr. 29th, 2009 at 6:56 PM

Я настільки просякнутий інтернетом, що в кої віки пішов подивитися TiVi, але переключаячи канали не міг розслабитися і думав про те, що не треба часто клацати пультом - трафік зніме. Я сістемат, братва. Єсь чьо?

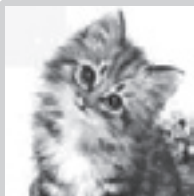
Перед останньою битвою за Філадельфію

Apr. 30th, 2009 at 6:17 PM

Сказав Сократ Платону:
"Твій креатив - гівно, нах..."

На це Платон Сократу:
"Сократе, випий йаду..."

bndr ndrj

Срочно. Шок. Не давати не тільки мона, а й нуна

27 April 2009, 23:44

Сиділа я в перукарні і стала свідком розмови манікюрниці, її клієнтки (очевидно подруги) і перукарки. Вони хвалилися, хто як краще вміє не дати мужу і обгрунтувати своє небажання. Я виявила, що професійне "вміння не давати" - це базове вміння кожної поважаючої себе жінки (шоб не розслаблявся) і ним можна міряться не гірше, ніж чоловіки... предметами своєї гордості, ага (ферарями, тіпа).
ЗІ. Всім учасницям розмови було до 30.
ЗІІ. Я участі в бесєде не брала.

yusmal

знаєте в чом катастрофа в Україні?

Apr. 1st, 2009 | 08:12 pm

comrade molotov

шо летам бутылка воткі будіт стоїть ат 20 гривень!!! патамушта астанавіца реальный сектар еканоміки, отрасль станет, нікто нібудет работать, глабальный катаклізем

так казала тьотя праізвадітіль воткі в україне, по славіку шустера

Укрсучліт

May. 2nd, 2009 at 5:57 PM

drunk flover

Моя кішка дуже красномовно висловила своє ставлення до укрсучліту. Напісяла в мою сумку з книжками сучасних українських письменників
Думаю, це завтрашній день у розвитку української критичної думки.

16 квітня 2009 @ 09:31

всі сповідаються і сповідаються і немає тому кінця і краю.. і змісту при теперішньому стані суспільства і моралі..

4ornodyx

етот май-баловнік, етот май-чародей...

May. 4th, 2009 at 2:17 AM

rain sounds

що змушує людину подзвонити о пів на третю ночі через три роки останньої і єдиної зустрічі?.. правильно - алкоголь.

Apr. 30th, 2009 12:09 PM

фраза (почута колись і десь) "я не дуже сексуальний бо інтелектуал"- смішна інтелектуали мали б не тільки розумом краще за інших користуватись, але й іншими органами.генії не можуть не приваблювати,а інакше-це не геній. кількість перечитаного і побаченого нічого не витісняє за скло окулярів. прилив крові не обмежується лише органом мозку. а і навіть так,мозок-найпрекрасніше

elina eva

Ера П'ятого Сонця

Apr. 30th, 2009 at 11:11 AM

а я, знаєте, не проти кінця світу в 2012 р. а раптом майя - не дураки? один біс, живу безалаберно, безглуздо. відбуваю. може будуть цікаві спецефекти, перехід VI, мародерство воїнств нечисті, зіткнення небесних тіл, плач і скрегіт зубовний...

nashe lito

Україна стане довічним чемпіоном Європи з футболу, що буде записано в ан(н)али історії Всесвіту. можна піти вразнос і так далі.

кажуть, правда, також, що це все казки дідуса Панаса, брехня - кажуть - не було ніяких слонів...

(а тим часом... вікно ліворуч передає пилову бурю, гнуться крони дерев і кутаються в бурнуси перехожі...)

повелеваю: хай буде дощ! однаково - грошей на травневу подорож немає.

увага, зараз буде магія!

ой хмариться-туманиться, дрібні дощі йдуть...

Apr. 27th, 2009 9:51 AM

Знаєте, така якась деструктивна самотність, ні, я як завжди шукаю собі сто тисяч занять, бо коли просто на дивані лежати, то не моє, тому і нові люди довкола майже завжди є і ці люди, переважно, цікаві і, переважно, поділяють мої захоплення, але якимось так, щоб нові друзі, то не виходить, є купа нових знайомих, а от з друзями туго, не розумію, що зі мною, а старі друзі всі далеко і дуже рідко з ними бачуся і частіше бачитись не виходить ніяк, ех, а ще якась таке загублення, я себе десь розгубила і не знаю де збирати докупи, тотальне розчарування в собі, і ще сни якісь жахливі сняться і настрій стабільно поганий, дурдом, якому не видно кінця. І взагалі я хтіла фотки пасок викласти, як обіцяла декому, але вже завтра, разом з солодким.

povitryulya

ПРОСТО НЕБА НАВКОЛО СВІТУ

Джулія, Канада

Аїша, Буркіна Фасо

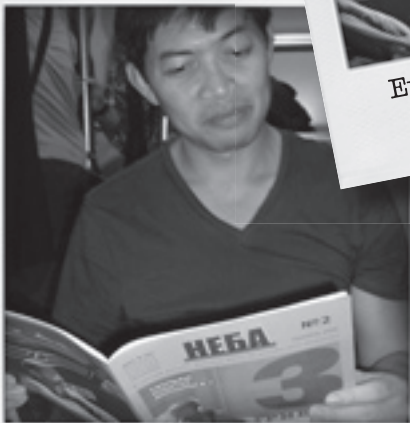
Даня, Ліван

Ерван, Франція

Енджі, Китай

Джеф, Філіпіни

Ендоні, Іспанія,
Александр, Індія

Річард, ПАР

Мар'я, Фінляндія

Маргаріта, Уругвай

Як Ви можете допомогти бездомній людині?

Просто відірвіть цей купон і віддайте людині, яка потребує інформації.

ДЕ ПОЇСТИ?

ДЕНЬ	ЧАС	АДРЕСА	ОРГАНІЗАЦІЯ
Понеділок	14:00	Водоканал – вул. Коциловського (кол. Матюшенка)	Церква “Християнська надія” (можливість влаштуватися в реабілітаційний центр)
Вівторок	12:00	вул. Петлюри, 17 (сквер напроти базару “Новий”)	Церква “Християнська надія” (можливість влаштуватися в реабілітаційний центр)
	13:00	пр. Червоної калини, 127 а	Христ.-Євангел. церква “Божий мир”
Середа	12:00	Палац спорту “Україна” (вул. Мельника)	Церква “Християнська надія” (можливість влаштуватися в реабілітаційний центр)
	13:00	Кінотеатр “Сокіл” (вул. В. Великого, 14 а)	“Посол +” (з можливістю влаштуватися в притулок)
	16:00	Палац Хоткевича	Церква “Осанна” (з можливістю влаштуватися в притулок)
Четвер	13:00	пр. Червоної калини, 127 а	Христ.-Євангел. церква “Божий мир”
	14:00	Порохова вежа	“Спільнота взаємодопомоги “Оселя”
	18:00	вул. Банківська (біля смітників)	Спільнота Святого Егідія
П’ятниця	14:00	Рясне-1, біля супермаркету “ВАМ”	Церква “Християнська надія” (можливість влаштуватися в реабілітаційний центр)
Субота	14:00	Палац Хоткевича	Церква “Осанна” (з можливістю влаштуватися в притулок)
Неділя	15:00	вул. Городоцька (біля цирку)	“Їжа замість зброї”

Де отримати теплий одяг:

вул. Кирилівська, 3 а,
Львівський міський соціальний центр, 20:00–22:00.
Тел.: 8 (032) 233-10-49 (гаряча лінія)

Львів – Винники, вул. Винниченка, 3
(бічна Миколайчука, «Галактика»)
Понеділок – П'ятниця, 10:00–13:00,
«Осередок Кофоеда» («Оселя»)

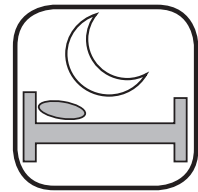
Де помитися, підстригтися і випрати речі:

Львів – Винники, вул. Винниченка, 3
(бічна Миколайчука, «Галактика»)
Понеділок – П'ятниця, 10:00–13:00,
«Осередок Кофоеда» («Оселя»)

Де переночувати:

вул. Кирилівська, 3 а,
Львівський міський соціальний центр, 20:00–22:00.
Тел.: 8 (032) 233-10-49 (гаряча лінія)

Де отримати реєстрацію та відновити паспорт:

вул. Кирилівська, 3 а,
Львівський міський соціальний центр
(юридичні консультації, відновлення втрачених документів,
постановка на облік, реєстрація за переважним
місцезнаходженням).
Тел.: 8 (032) 233-14-79, 233-10-49.

Де отримати консультацію юриста?

М. Львів-Винники, вул. І. Франка, 69
ЛМГО «Спільнота взаємодопомоги «Оселя»
Кожного вівторка з 10.00 до 17.00

Де можна поступово відновити своє життя?

м. Львів-Винники, вул. І. Франка, 69.
Спільнота взаємодопомоги «Оселя»
(життя в спільноті, праця для свого утримання,
навчання та допомога іншим)

Шкала самотності (Опитувальник Рассела-Пепло-Фергюсона)

Мета. Дослідження рівня суб'єктивного сприйняття людиною своєї самотності. Стан самотності в людини зазвичай пов'язаний з почуттям тривоги, соціальною ізоляцією, депресією, нудьгою. Слід розрізняти самотність як стан змушеної ізоляції і як прагнення людини до самотності.

Інструкція. Вам запропоновано 20 стверджувальних речень. Послідовно оцініть кожне речення за допомогою чотирьох варіантів відповідей: «часто», «іноді», «рідко», «ніколи». Обраний варіант позначте знаком «+».

Текст опитувальника.

Стверджувальні речення	Часто	Іноді	Рідко	Ніколи
1. Мені не щастить, коли займаюся багатьма справами наодинці.				
2. Мені нема з ким поговорити.				
3. Для мене нестерпно бути таким (-ою) самотнім (-ою).				
4. Мені не вистачає спілкування.				
5. Я відчуваю, ніби ніхто не розуміє мене.				
6. Я чекаю, коли люди зателефонують чи напишуть мені.				
7. Немає нікого, до кого я можу звернутися.				
8. У мене немає близької людини.				
9. Ті, хто мене оточує, не поділяє мої погляди та інтереси.				
10. Я відчуваю себе покинутим (-ою).				
11. Мені важко спілкуватися з тими, хто мене оточує.				
12. Я відчуваю себе цілком самотнім (-ою).				
13. Мої соціальні стосунки та зв'язки поверхневі.				
14. Я не можу без товариства.				
15. У дійсності ніхто як слід не знає мене.				
16. Я почуваю себе ізольованим (-ою) від інших.				
17. Я не щасливий (-а), коли мене відкинули.				
18. Мені важко заводити нові знайомства.				
19. Я відчуваю, ніби мене відкинули інші.				
20. Люди мене оточують, але вони не зі мною.				

Обробка даних та інтерпретація результатів. Рахуйте кількість кожного з варіантів відповідей. Суму відповідей «часто» помножуєте на 3, «іноді» – на 2, «рідко» – на 1 і «ніколи» – на 0. Додаєте отримані результати. Максимально можливий показник самотності – 60 балів.

Високий рівень самотності вказують від 40 до 60 балів, середній рівень самотності – від 20 до 40 балів, низький рівень самотності – від 0 до 20 балів. Якщо у вас низький рівень самотності, не засмучуйтеся, в деякого він дуже високий!

Ілюстрація Богдани ДАVIDЮК

Анекдоти від ПРОСТО НЕБА

***
На розі вулиці стоїть злидень із пом'ятим кашкетом в руках. Повз проходить елегантно вбраний пан:
– Вітаю, Миколо, – каже він, впізнавши злидня. – Усі твої колишні співробітники у захваті від того, як ти мужньо виказав шефові свою думку.

***
Моряки виловили в морі пляшку із запискою: «Переконливо прошу вас здати цю пляшку у вашому пункті прийому склотари, оскільки в нас імпорту тару не приймають. Отримані гроші прошу переслати аналогічним шляхом у пляшці, яку не приймають у вас».

***
– Як називають людей, які не вживають м'ясо?
– Пенсіонери.

***
Львівський журналіст Руслан Оруджев вирішив заробити гроші жебрацтвом. Вирядився він у дрантя, сів у підземному переході, поклав перед собою капелюх тощо. Аж раптом на своє здивування він помічає, що до нього наближається його дівчина. Підійшовши до нього дівчина каже:
– Ой, ви знаєте, ви точна копія мого хлопця! – Ні, дівчино, ви помилилися.
– Гаразд, я зараз зайду до нього подивитися, чи він вдома. (Мобільний

дівчина, звісно, забула).
Після того, як дівчина пішла, Руслан бігма побіг додому, хутко переодягнувся та привів себе до ладу. За деякий час до нього навідується його подруга та й каже:
– Уявляєш, сьогодні в переході бачила жебрака як дві каплі води подібного до тебе!
– Мила, я ж тобі вже казав, що ти помилилася.

***
Лист президенту від пенсіонерів: Шановний президенте! Накажіть зробити сміттєві контейнери нижчими. Досить важко в них копирсатися!

Без Ознак Мистецького Життя - проект, який має на меті привернути увагу суспільства до проблеми бездомності через зображення відомих українських митців у ролі бездомних. Куратор проекту – Грицько Семенчук

